

Statistická šetření ekologického zemědělství Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2017

TÚ 4212/2019

Výstup č. 1

Odpovědný řešitel: Ing. Hana Šejnohová, Ph.D.

Spoluřešitelé: Ing. Jana Babáčková

Ing. Jana Hlaváčková

Obsah

Obsah	1
Seznam tabulek	2
Seznam grafů	3
Seznam zkratk	4
Úvod	5
1 Metodika sběru a analýzy dat	6
2 Souhrn hlavních výstupů	9
3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2017	12
3.1 Velikost trhu s biopotravinami	12
3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce	13
3.3 Poptávka po biopotravinách	14
3.4 Způsob distribuce biopotravin	15
3.5 Prodej biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích v roce 2016 a 2017	16
3.6 Mezinárodní srovnání	21
4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2017	24
4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin	24
4.2 Výroba biopotravin	26
4.2.1 <i>Rozsah výroby biopotravin</i>	26
4.2.2 <i>Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby</i>	29
4.2.3 <i>Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu</i>	30
4.2.4 <i>Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci</i>	31
5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2017	33
5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin	33
5.2 Distribuce biopotravin.....	35
5.2.1 <i>Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu</i>	35
5.2.2 <i>Rozsah distribuce biopotravin</i>	36
5.2.3 <i>Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu distribuce</i>	37
5.2.4 <i>Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu</i>	38
5.2.5 <i>Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory</i>	39
6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí	41
7 Závěr	47

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2008–2017.....	13
Tab. 2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2008–2017	14
Tab. 3 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2009–2017	15
Tab. 4 Prodej biopotravin a konvenčních potravin v MŘ v ČR, 2016 a 2017	16
Tab. 5 Prodej hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR v letech 2016 a 2017 a podíl biopotravin na celkovém obratu dané kategorie	17
Tab. 6 Meziroční změny v prodeji hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR (2017/2016) ..	18
Tab. 7 Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových prodejích bio a konvenčních potravin v letech 2016 a 2017 (v %)	19
Tab. 8 Prodej biopotravin podle regionů v jednotlivých měsících roku 2017 (v tis. Kč).....	20
Tab. 9 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2010–2017.....	24
Tab. 10 Počet ukončených a nových registrací výrobců biopotravin, 2010–2017	24
Tab. 11 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity, 2016 a 2017	25
Tab. 12 Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny, 2017.....	27
Tab. 13 Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2017	27
Tab. 14 Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2017	28
Tab. 15 Uplatnění v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2017	30
Tab. 16 Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2010–2017	33
Tab. 17 Počet ukončených a nových registrací distributorů biopotravin, 2010–2017.....	33
Tab. 18 Přehled maloobchodních řetězců působících v ČR s nabídkou biopotravin, 2017	34
Tab. 19 Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotraviny, 2016 a 2017	36
Tab. 20 Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotraviny na celkovém obratu, 2017	37
Tab. 21 Uplatnění v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2017	39
Tab. 22 Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2010-2017 (v tunách).....	42
Tab. 23 Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2017	44
Tab. 24 Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2017 (tuny) ...	46
Tab. 25 Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“	49
Tab. 26 Hlavní kategorie biopotravin využití v dotazníkovém šetření.....	50

Seznam grafů

Graf 1 Podíl podkategorií potravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2017	14
Graf 2 Prodej biopotravin v jednotlivých měsících roku 2017	19
Graf 3 Podíl kategorií biopotravin na celkových měsíčních prodejích biopotravin v roce 2017.....	20
Graf 4 Svět: rozdělení trhu biopotravin dle zemí, 2017	21
Graf 5 Evropa a EU: Vývoj trhu biopotravin 2000–2017	21
Graf 6 Svět: 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2017	22
Graf 7 Evropa: 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2017	23
Graf 8 Evropa: 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2017	23
Graf 9 Struktura výrobců biopotravin a obratu za biopotraviny v letech 2016 a 2017	28
Graf 10 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby, 2016 a 2017	29
Graf 11 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobci biopotravin, 2016 a 2017	31
Graf 12 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu distribuce, 2016 a 2017	38
Graf 13 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2016 a 2017	39
Graf 14 Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2017	41
Graf 15 Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí, 2016 a 2017	45

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
AT	Rakousko
CPA	Klasifikace produkce
ČR	Česká republika
DE	Německo
EU	Evropská unie
EUR	euro, společná evropská měna
EZ	ekologické zemědělství
FiBL	Research Institute of Organic Agriculture, Switzerland
GMO	geneticky modifikovaný organismus
mil.	milion
mld.	miliarda
MŘ	maloobchodní řetězec
MZe	Ministerstvo zemědělství
NACE	Klasifikace ekonomických činností
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
PL	Polsko
SAE	Spojené arabské emiráty
REP	Registr ekologických podnikatelů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
spol. s r.o.	společnost s ručením omezeným
SK	Slovensko
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úvod

Předkládaná zpráva o trhu s biopotravinami v České republice je jedním ze dvou výstupů tematického úkolu (č. 4212) s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství“, jehož zadavatelem je Ministerstvo zemědělství (MZe). Obsahem tematického úkolu je sběr základních statistických údajů o rostlinné a živočišné bioprodukcii na ekofarmách a jejím uplatnění, a dále od roku 2009 sběr informací o trhu s biopotravinami zahrnující analýzu rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v ČR včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin. Do zprávy je také zařazena kapitola o dovozu biopotravin ze třetích zemí za období 2010–2017.

Vzhledem k rostoucímu trhu biopotravin v Evropě i v České republice roste i potřeba informací o jeho stavu a vývoji. Dochází ke zvyšování potřeby údajů o samotném trhu biopotravin, neboť jeho transparentnost je podmínkou dalšího rozvoje a nezbytnou součástí úspěšného rozhodování všech aktérů (firem, státu, ale i výzkumu). S ohledem na tuto skutečnost většina členských zemí EU i samotná Komise zvyšuje svůj zájem o tržní data. ČR tyto skutečnosti reflektuje a z tohoto důvodu je záměrem MZe provádět tato šetření prostřednictvím Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) dlouhodobě a pravidelně v ročních intervalech.

Kvůli zachování důvěryhodnosti celého systému ekologického zemědělství pro veřejnost/spotřebitele zejména v oblasti dohledatelnosti biopotravin v celém dodavatelsko-odběratelském řetězci, byly na základě stanoviska Evropské komise zařazeny mezi subjekty s povinností registrace a certifikace také e-shopy, které mají biopotraviny ve svém sortimentu. Současně MZe znovu zdůraznilo povinnost registrovat se v systému EZ pro všechny subjekty, které biopotraviny neprodávají přímo konečným spotřebitelům a pouze je dále distribuují, a to ze zákona o EZ. Díky tomuto opatření se zvýšil počet subjektů nově registrovaných v Registru ekologických podnikatelů (REP) k 31. 12. 2017, v důsledku toho bylo i více subjektů (zejména distributorů) ze strany ÚZEI osloveno dotazníkem. Výsledný meziroční nárůst celkové spotřeby biopotravin a nápojů v ČR, který je blíže specifikován v kapitole 3.1, ve výši 30,5 % je zčásti způsoben právě zahrnutím většího počtu povinně registrovaných subjektů v EZ do šetření, přesto lze odhadovat, že ke zrychlení růstu biotrhu dochází podobně jako v Evropě i v ČR.

Zpráva o trhu biopotravin je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje popis metodiky sběru a analýzy dat. Druhá kapitola shrnuje v bodech hlavní výstupy zprávy. Kapitoly 3 až 5 prezentují detailní údaje získané z dotazníkového šetření u výrobců a distributorů biopotravin v ČR. Třetí kapitola je věnována celkové situaci na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2017 a prezentuje základní tržní ukazatele. Je zde provedeno také mezinárodní srovnání a třetím rokem jsou zde také zveřejněny výsledky interní studie vytvořené pro ÚZEI společností Nielsen Admosphere, a. s. o velikosti prodeje biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích. Čtvrtá kapitola se věnuje zvláště výrobě biopotravin v ČR, identifikaci hlavních vyráběných kategorií biopotravin a nejčastějších distribučních cest využívaných výrobci. Pátá kapitola shrnuje údaje poskytnuté subjekty, které se zabývají čistě distribucí biopotravin. Popisuje hlavní distribuované kategorie biopotravin a odbytové cesty využívané distributory na českém trhu. Šestá kapitola se věnuje vývoji dovozu biopotravin ze třetích zemí. Poslední sedmou kapitolou je závěr obsahující také výhled vývoje trhu biopotravin v dalších letech.

1 Metodika sběru a analýzy dat

Sběr primárních dat o trhu byl prováděn Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které měly v roce 2017 registrovány výrobce a obchodníky s biopotravinami (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r. o.). Data byla sbírána na základě dotazníku zpracovaného ÚZEI, a to v pěti variantách: výrobce, distributor, tzv. „mix“ subjekt¹, maloobchod/velkoobchod a faremní zpracovatel v souladu s jejich odlišným fungováním na trhu. Sběr dat o trhu biopotravin probíhal v průběhu roku 2018 formou dotazníkového šetření. Zjišťována byla reálná data zpětně za rok 2017 a v šetření byly osloveny všechny subjekty registrované jako „výrobce biopotravin“ nebo jako „distributor biopotravin“ k 31. 12. 2017.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit:

- a) soběstačnost, tedy zda objem a struktura domácí produkce biopotravin stačí k pokrytí potřeb výrobců biopotravin (resp. distributorů),
- b) velikost trhu, tedy celkový objem prodaných biopotravin na českém trhu, v členění na hlavní kategorie biopotravin včetně odhadu podílu biopotravin vyrobených v ČR,
- c) způsob distribuce, tj. prostřednictvím kterých odbytových míst je bioprodukce na českém trhu uplatňována.

V ČR zatím neprobíhá ucelený statistický sběr dat o biotruhu ani na straně domácností (tj. kolik utratí za biopotravinu průměrná domácnost), ani na straně prodeje (tj. kolik se prodá biopotravin v rámci maloobchodu), proto byl zvolen postup oslovení všech výrobců a distributorů registrovaných v systému EZ ve snaze identifikovat objem jimi nabízených biopotravin a na základě znalosti distribučních cest odhadnout celkovou velikost trhu v ČR.

K určení velikosti trhu biopotravin v ČR byly využity postupy uplatňované v zahraničí. Dle této metodiky je třeba zahrnout všechny významné aktéry, kteří realizují prodej biopotravin konečným spotřebitelům, **tedy velikost trhu je rovna objemu nákupu konečných spotřebitelů v dané zemi**. Snahou je tedy zjistit minimálně obraty v rámci následujících odbytových míst:

- maloobchodní prodej;
 - a. maloobchodní řetězce (včetně drogistických),
 - b. specializované prodejny (prodejny zdravé výživy a bioprodejny)
 - c. ostatní (neřetězcové prodejny potravin, vinotéky, lékárny apod.)
- gastronomie (tj. biopotravinu spotřebované ve veřejném stravování a restauracích);
- přímý prodej (tj. prodej konečnému spotřebiteli, např. zásilkový prodej, prodej přes podnikovou prodejnu, prodej na farmářských trzích, prodej prostřednictvím e-shopů).

Velikost trhu biopotravin v ČR byla tedy odvozena jako součet obrátů registrovaných výrobců a distributorů za prodej biopotravin na českém trhu směřujících do odbytových míst, která realizují prodej přímo konečnému spotřebiteli (tj. maloobchody s potravinami, drogerie či lékárny, zařízení veřejného stravování a přímý prodej).

¹ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (subjekt je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

Tyto obraty byly navýšeny o obvyklou 30% maloobchodní marži. K tomu byly navíc přičteny obraty za prodej importovaných biopotravin, které si maloobchody (jedná se především o maloobchodní řetězce) samy dovážejí, a které neprojdou tuzemskou dodavatelskou vertikálou. Do distribuce jsou zahrnuti i distributoři komodit (např. mlékárenská družstva). Do konečné velikosti trhu je pak započten pouze prodej biopotravin. Pro potřeby vyčíslení celkového obratu za biopotraviny realizovaného „českými“ subjekty (resp. subjekty působícími v ČR) se navíc přičítá objem jejich vývozu.

K ověření správného nastavení metodiky ÚZEI byla využita i data o prodeji biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích dodaná společností Nielsen Admosphere, a. s. Metodika realizovaného šetření je blíže specifikována v kapitole 3.5.

Návratnost dotazníků

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) bylo k 31. 12. 2017 registrováno celkem 1 138 subjektů podnikajících v ekologickém zemědělství, které se zabývaly výrobní nebo distributorskou činností, případně obojím. Registrováno bylo tedy 672 výrobců a 730 distributorů biopotravin. Z těchto mělo 264 subjektů registrovanou jak činnost výrobce, tak zároveň činnost distributora.

Pro oslovení konkrétním typem dotazníku byly subjekty rozděleny dle reálně vykonávané činnosti. Z celkového počtu 1 138 subjektů bylo 7 osloveno dotazníkem pro maloobchod. Tímto dotazníkem byly osloveny i ostatní maloobchodní řetězce (MŘ) působící v ČR, které mají biopotraviny ve svém sortimentu (tj. celkem 8 řetězců) a dále společnosti: dm drogerie markt s. r. o., Marks and Spencer Czech Republic, a. s., ROSSMANN, spol. s r. o a IKEA Česká republika, s. r. o.

Z celkových 1 138 registrovaných výrobců a distributorů jich bylo 86 vyloučeno z šetření, jelikož nerealizují prodej nebo distribuci potravin (jednalo se např. o distribuci krmiv, osiv nebo hnojiv, dále dopravu nebo skladování biopotravin pro zákazníka, resp. o subjekty mající vazbu na jiný registrovaný subjekt, který data poskytl). Dále byly vyřazeny subjekty Penny Market s. r. o., AHOLD Czech Republic, a. s., BILLA spol. s r.o., Kaufland Česká republika v.o.s., dm drogerie markt s. r. o., Tesco Stores ČR a. s. a Lidl Česká republika v. o. s., které byly, jak je zmíněno výše, osloveny dotazníkem pro MŘ.

Návratnost dotazníků u výrobců dosáhla téměř 97 %, avšak 127 subjektů (25 %) uvedlo, že s výrobou dosud nezačali, nebo v daném roce již nic nevyráběli a výrobu ukončují.

Návratnost dotazníků u distributorů dosáhla 92 %, avšak 71 z nich (18 %) s distribucí ještě nezačalo nebo naopak činnost již ukončuje. Do kategorie „mix“ zahrnující subjekty zabývající se jak distribucí (velkoobchod, import, export), tak také výrobou², bylo po zvážení zařazeno celkem 91 subjektů. Trvalou snahou je přerozdělení těchto subjektů do výrobců a distributorů na základě jejich převažující činnosti.

Návratnost dotazníků u této kategorie dosáhla 88 %, z toho však 62 respondentů (78 %) uvedlo, že s distribucí/výrobou ještě nezačali.

U respondentů, u kterých se nepodařilo dotazníkovým šetřením zjistit všechny potřebné údaje, a jsou klíčoví pro trh biopotravin, byly údaje doplněny o kvalifikované odhady, a to na základě dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu z předchozích let. Závěry v této zprávě se tedy opírají o data 386 aktivních výrobců biopotravin, 326 aktivních distributorů a 18 distributorů/výrobců. Dále také o údaje 12 obchodních řetězců nabízejících biopotraviny v ČR.

² Výroba těchto subjektů zahrnuje zejména balící činnost.

Přes výše uvedené skutečnosti, lze výstupy považovat za vypovídající, jelikož se podařilo získat odpovědi od většiny hlavních aktérů na trhu biopotravin.

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Celková velikost trhu s biopotravinami v ČR včetně specifikace podílu hlavních kategorií biopotravin a distribučních cest (tj. kapitola 3) i údaje o celkovém objemu výroby či distribuce biopotravin, podílu jednotlivých kategorií biopotravin a podílu jednotlivých odbytových míst na celkovém obratu (tj. kapitoly 4 a 5) jsou nyní odhadnuty za celý sektor (tzn., že údaje zahrnují jak získané údaje od výrobců a distributorů, tak doplněné expertní odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu).
- b) Rozdělení registrovaných subjektů do jednotlivých kategorií (tj. „výrobce biopotravin“, „distributor biopotravin“ a „výrobce/distributor“) je problematické, jelikož typ uváděné registrace nemusí zcela odpovídat realitě. Je to dáno změnou činnosti v průběhu roku, např. rozšířením sortimentu o distribuci jiných než vlastních výrobků, ukončení/odložení začátku výroby a setrvání jen u distribuce biopotravin apod.

Navíc vzhledem k tomu, že za výrobu biopotravin je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin (tj. přebalení biopotravin do spotřebitelského balení), je snižována rozlišovací hranice mezi skutečným výrobcem a pouhým distributorem.

Ke zpřesnění evidence o subjektech působících v ekologickém sektoru významně přispívá online systém Registr ekologických podnikatelů (REP) dostupný na webu MZe: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>.

- c) Údaje od tzv. „mix“ subjektů (tj. registrovaných současně jako výrobce tak distributor) jsou v této zprávě zahrnuty v plné výši k údajům výrobců v kapitole 4. Snahou šetření bylo identifikovat a odlišit u těchto subjektů obrat za jejich vlastní výrobu a za distribuci hotových výrobků jiných dodavatelů. S pomocí inspektorů kontrolních organizací se podařilo identifikovat hlavní činnost a přeřadit většinu „mix“ subjektů buď do kategorie „výrobce“ či „distributor“. U 18 subjektů je realizován skutečně souběh jak vlastní výroby biopotravin, tak distribuce biopotravin jiných výrobců, byly tedy ponechány v kategorii „mix“.

2 Souhrn hlavních výstupů

Celkový trh s biopotravinami v ČR:

- **Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2017 přibližně 5,7 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 3,33 mld. Kč, (což v porovnání s rokem 2016 představuje nárůst o 30,5 %) a vývoz biopotravin vzrostl na cca 2,37 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila 314 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů byl na úrovni 1,17 %.**
- **Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 2 583 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně vzrostl na 100 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 179 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 469 mil. Kč.**
- Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (40,5 %, tj. 1,4 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím drogerií (17,5 %, tj. 583 mil. Kč) a e-shopů (14,1 %, tj. 469 mil. Kč). K meziročnímu zvýšení došlo i u prodejen zdravé výživy, ovšem pouze v absolutním vyjádření, kdy touto cestou bylo uplatněno 12,6 % z celkového obratu, tedy 419 mil. Kč. K mírnému meziročnímu navýšení obratu prodeje biopotravin došlo také v lékárnách a dále v gastronomických zařízeních, kde byly v roce 2017 využity biopotraviny v hodnotě 129 mil. Kč, resp. 100 mil. Kč. Naopak k mírnému poklesu došlo u faremního a ostatního přímého prodeje (179 mil. Kč, 5,4 %). Důvodem je rozvoj uplatnění výrobků faremních zpracovatelů a dalších výrobců prostřednictvím již zmiňovaných e-shopů. Celkový obrat prodeje přes e-shopy byl z 34 % tvořen právě prodeji výrobců (včetně mix subjektů).
- **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (36% podíl), přičemž téměř polovinu tohoto obratu představovaly hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a ostatní zpracované biopotraviny zahrnující zejména doplňky stravy. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (23 %), následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (18 %).**
- **Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen finálních biopotravin) se na maloobchodním obratu v roce 2017 podílely 46 % stejně jako v roce 2016. Při zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“ subjekty³, tvoří podíl biopotravin z dovozu 57 % (60 % v roce 2016) maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.**

³ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin:

- **Na konci roku 2017 bylo v ČR registrováno 672 výrobců biopotravin**, resp. 731 výrobních provozoven, což oproti roku 2016 představuje navýšení o 11,4 %. V průběhu roku 2017 bylo nově registrováno 110 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 41 výrobců.
- Ze získaných údajů však vyplývá, že z celkového počtu 672 subjektů jich zhruba 28 % svou činnost v roce 2017 ve skutečnosti vůbec neprovozovalo z důvodu nedostatku zakázek.
- K nejčastějšímu hlavnímu zaměření výrobců v roce 2017 patřila „Výroba ostatních potravinářských výrobků“, dále „Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků“ a „Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny“.
- Z pohledu obrátu dosáhla v roce **2017 největšího objemu výroby opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (45 %, a to zejména podkategorie „Cukr“)**. Následovaly kategorie „Ovoce a zelenina“ (12 %) a „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (11 %).
- **Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2017 dosáhl 3,583 mld. Kč**, což představuje nárůst o 28,6 % proti obrátu 2,786 mld. Kč v roce 2016. V tomto obrátu jsou však zahrnuty i obraty společností, které nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení a celkové obraty „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů.⁴
- **Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotravin za přibližně 1 850 mil. Kč**. Vývoz biopotravin tedy nadále roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (696 mil. Kč) byl vyvezen do Německa a dále pak do ostatních zemí EU nesousedících s ČR (595 mil. Kč). Přitom 89 % výrobců biopotravin uplatnilo většinu své výroby na českém trhu.
- **Biopotravin byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (29 %)**, dále velkoobchodů (15 %) a specializovaných prodejen v podobě prodejen zdravé výživy a biopotravin (9 %), stejný objem vyrobených potravin směřoval k dalšímu výrobců. Prostřednictvím nezávislých prodejen byly distribuovány 4 % vyrobených biopotravin. Podíl ostatních distribučních cest byl následující: přímý prodej (9 %), prodej prostřednictvím e-shopů (9 %), prodej přes překupníka (8 %), lékárny (2 %) či drogerii (2 %) a gastronomii (3 %).

⁴ Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů tvořil 43 % jejich celkového obrátu, tj. 333 mil. Kč.

Distribuce biopotravin:

- **Na konci roku 2017 bylo v ČR registrováno celkem 730 distributorů biopotravin,** resp. 953 provozoven, což představuje meziroční nárůst o 45,7 %. Nárůst distributorů byl způsoben registrací internetových prodejen nabízejících biopotraviny do systému ekologického zemědělství. V průběhu roku 2017 bylo nově registrováno 265 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 36 distributorů.
- **Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2017 ve velkoobchodních cenách 1 880 mil. Kč** (cca 1 119,4 mil. Kč v roce 2016). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů⁵ (cca 332,6 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev.
- **Hlavní distribuovanou kategorií biopotravin byla v roce 2017 kategorie „Ostatní zpracované potraviny“** s 36% podílem. Na druhém místě se umístila s 31% podílem „Ovoce a zelenina“, následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (17 %).
- **Distributoři dovezli ze zahraničí v roce 2017 biopotraviny za zhruba 904 mil. Kč** (tj. 48 % jejich celkového obratu prodeje), z toho bylo 82 % uplatněno na českém trhu. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 661 mil. Kč (nárůst oproti 562 mil. Kč v roce 2016).
- **Největším odbytištěm mezi distributory je český trh.** Celkem na českém trhu bylo uplatněno 73 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 1 364 mil. Kč (v roce 2016 šlo o 64 % a 715 mil. Kč). Významná část obchodovaných biopotravin byla také dále exportována mimo ČR. Export směřoval v největším objemu do Německa, dále na Slovensko a do Polska.
- K prodeji biopotravin na českém trhu distributoři **nejčastěji využívali jiné distribuční cesty** (32 %), které zahrnují prodej přes e-shopy (22 %), drogerie (3 %) prostředníky (2 %), přímý prodej (3 %) a prodej přes gastronomická zařízení (2 %), dále maloobchody (29 %) a specializované prodejny (12 %).

⁵ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2017

Kapitola shrnuje získané údaje od výrobců a distributorů a doplňuje tato data expertními odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu, a tím se snaží stanovit celkovou velikost trhu s biopotravinami v ČR v roce 2017.

3.1 Velikost trhu s biopotravinami

Po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005-2008 došlo v letech 2009 a 2010 ke stagnaci obratu okolo 1,6 mld. Kč. V roce 2011 se nárůst spotřeby biopotravin opět nastartoval a došlo k jeho oživení, které pokračovalo i v letech 2012 a 2013, kdy trh biopotravin v ČR (tj. domácí spotřeba) vzrostl meziročně o dalších 9,5 % na téměř 2 mld. Kč. V roce 2014 se domácí spotřeba zvýšila o 3,9 % a překonala tak hranici 2 mld. Kč. V letech 2015 a 2016 rostla spotřeba biopotravin dvouciferným tempem 11 a 14 % a k dalšímu významnému nárůstu došlo v roce 2017, kdy trh biopotravin narostl o 30,5 % na 3,33 mld. Kč. Je však potřeba upozornit na skutečnost, že nárůst domácí spotřeby je částečně ovlivněn registrací internetových obchodů, které mají biopotraviny ve svém sortimentu, do systému ekologického zemědělství. V důsledku čehož byl nově zaznamenán také objem jimi dovezených potravin ze zahraničí.

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty činil v roce 2017 přibližně 5,7 mld. Kč. Objem exportovaných biopotravin také opět vzrostl a dosáhl objemu 2,37 mld. Kč (42 % obratu). Trend zvyšování vývozu je patrný v celém sledovaném období, avšak v posledních sledovaných letech (2014-2017) je údaj částečně ovlivněn i změnou metodiky, neboť byly do šetření zahrnuty i subjekty zabývající se vývozem komodit k dalšímu zpracování (např. mlékárenská družstva). Vývoz je realizován samotnými výrobci (69 %), dále výrobci, kteří jsou současně distributory (9 %) i čistými distributory (22 %).

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 2 583 mil. Kč, obrat ve veřejném stravování 100 mil. Kč (87 mil. Kč v roce 2016) a 179 mil. Kč tvořil obrat přímého prodeje (přímý prodej z farmy a jiné formy přímého prodeje). Prodej prostřednictvím e-shopů, který je od roku 2015 uváděn zvlášť, činil 469 mil. Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů dosáhl 1,17 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 314 Kč na obyvatele.

Tab. 1 Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2008–2017

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	1,95	1,98	2,10	2,24	2,40	2,72	3,19	3,73	4,19	5,70
Vývoz (mld. Kč)	0,15	0,37	0,51	0,57	0,62	0,77	1,17	1,48	1,64	2,37
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,80	1,61	1,60	1,67	1,78	1,95	2,02	2,25	2,55	3,33
Meziroční změna obratu biopotravin v ČR (%)	40	-10	-1	4,6	6,7	9,5	3,9	11,4	13,5	30,5
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,75	0,65	0,63	0,65	0,66	0,71	0,72	0,81	0,90	1,17
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	176	154	151	158	169	185	191	213	241	314
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	57	n. d.	46	46/60*	46/60*	46/57*	43/49*	39/62*	46/60*	46/57*
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	74	68	67	64	64	64	57	61	62	58

* Podíl dovozu distributorů/ Podíl dovozu distributorů a „mix“ subjektů.

Zdroj: Green marketing pro rok 2008, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009–2017

3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce

Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a samotnými maloobchodními řetězci (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), který byl prodán na českém trhu (tj. nebyl dále reexportován), je pro rok 2017 odhadován na 1 530 mil. Kč, což představuje 46% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Po započtení objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“⁶ subjekty, a které do ČR dovezly finální biopotraviny za dalších zhruba 358 mil. Kč, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 57% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

⁶ Viz pozn. p. č. 1, s. 6

3.3 Poptávka po biopotravinách

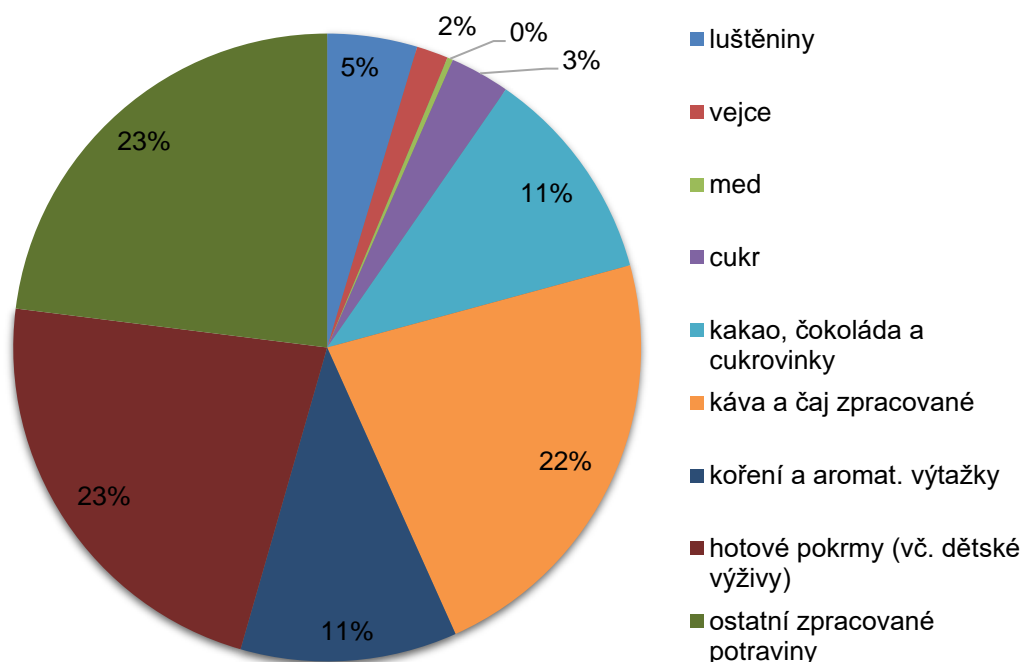
Strukturu hlavních biopotravin lze považovat dlouhodobě za stabilní (viz Tab. 2). Stejně jako v předchozích letech byl největší zájem o „Ostatní zpracované potraviny“, které tvořily cca 36% podíl na maloobchodním obratu biopotravin, přičemž téměř polovinu představovaly hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a ostatní zpracované biopotraviny zahrnující zejména doplňky stravy. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (23 %), která vystřídala kategorii „Mléko a mléčné výrobky“ (18 %). Podrobnější členění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ je znázorněno v Grafu 1.

Tab. 2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2008–2017

Hlavní kategorie potravin	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	podíl kategorie potravin (%)									
Maso a masné výrobky	5,4	9,5	8,6	8,5	8,1	6,9	8,2	6,9	5,1	5,9
Ovoce a zelenina ¹⁾	6,2	10,8	10,8	13,6	13,7	16,1	13,7	12,6	21,3	22,5
Oleje a tuky	x	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1	4,4	4,2	2,9	3,6
Mléko a mléčné výrobky	22,2	21,1	24,8	19,6	20,0	18,2	22,0	20,2	23,0	17,5
Mlýnské a škrobárenské výrobky	5,9	6,3	8,4	9,7	10,4	11,7	8,2	7,5	4,8	4,9
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	3,8	9,4	8,2	9,4	9,5	9,2	9,4	7,3	6,2	5,9
Ostatní zpracované potraviny	45,9	35,9	32,8	35,3	34,3	33,0	33,0	37,1	33,2	36,4
Nápoje ¹⁾	10,6	5,2	4,5	2,0	1,9	2,7	1,1	4,2	3,4	3,3
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Do roku 2008 jsou ovocné/zeleninové džusy a šťávy zahrnovány do kategorie „Nápojů“, od roku 2009 jsou dle klasifikace CPA součástí kategorie „Ovoce a zelenina“.

Zdroj: Green marketing pro rok 2008, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009–2017

Graf 1 Podíl podkategorií potravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2017

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2018

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (40,5 %, tj. 1,4 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím drogerií (17,5 %, tj. 583 mil. Kč) a e-shopů (14,1 %, tj. 469 mil. Kč). Prodej přes e-shopy, jejichž podíl na obratu biopotravin se v roce 2017 více než zdvojnásobil, se v posledních letech stává významným odbytovým místem. Avšak meziroční nárůst byl způsoben registrací e-shopů, v důsledku čehož byl zachycen prodej dovezených biopotravin ze zahraničí, které jsou prostřednictvím e-shopů dále distribuovány. V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je nyní obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 34 % z celkového obratu prodeje přes e-shopy. K meziročnímu zvýšení došlo i u prodejen zdravé výživy, ovšem pouze v absolutním vyjádření, kdy touto cestou bylo uplatněno 12,6 % z celkového obratu, tedy 419 mil. Kč. K mírnému meziročnímu navýšení obratu prodeje biopotravin došlo také v lékárnách a dále v gastronomických zařízeních, kde byly v roce 2017 využity biopotraviny v hodnotě 129 mil. Kč, resp. 100 mil. Kč.

Tab. 3 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2009–2017

Odbytové místo v ČR	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017
	podíl odbytového místa v ČR (%)									(mil. Kč)
Supermarkety/ hypermarkety	58,0	56,3	56,5	49,7	48,3	40,9	46,2	43,9	40,5	1 350
Drogerie ¹⁾	11,2	14,1	11,3	18,0	18,7	16,5	14,7	17,9	17,5	583
Prodejny zdravé výživy a biopotravin	17,7	19,4	19,8	19,0	16,6	24,8	14,3	14,3	12,6	419
Nezávislé prodejny potravin	2,4	1,2	1,4	1,4	1,6	1,7	4,2	2,9	3,0	101
Faremní a ostatní přímý prodej	3,9	3,5	5,2	5,9	8,9	6,7	7,0	7,3	5,4	179
e-shopy ²⁾	x	x	x	x	x	3,4	7,8	6,7	14,1	469
Lékárny	6,0	4,7	5,2	4,8	4,5	3,1	2,6	3,6	3,9	129
Gastronomie	0,8	0,8	0,6	1,1	1,4	2,9	3,2	3,4	3,0	100
Celkem³⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	3 331

¹⁾ Podíl drogistických řetězců byl pro roky 2009 až 2013 upraven zpětně na základě zpřesnění metodiky.

²⁾ Z důvodu nárůstu prodeje prostřednictvím e-shopů, které byly dříve součástí faremního a ostatního přímého prodeje, jsou údaje pro tyto kategorie uváděny odděleně.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Green marketing pro rok 2008, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009-2017

V roce 2017 byly z ČR vyvezeny biopotraviny za 2,37 mld. Kč (téměř 42 % jejich celkového obratu). Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s. r. o., RACIO, s. r. o., Lifefood Czech Republic s. r. o., Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO, Sonnentor, s. r. o. a SOLEX AGRO, s. r. o., kteří společně tvoří více než 60 % celkového vývozu.

3.5 Prodej biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích v roce 2016 a 2017

Data pro tuto podkapitolu byla získána z maloobchodního auditu realizovaného pro ÚZEI společností Nielsen Admosphere, a. s. Z důvodu odlišné metodiky sběru dat se data uvedená v této kapitole liší od údajů uvedených v kapitolách 3.3 a 3.4. Rozdílné je i začlenění prodejen do maloobchodních řetězců. ÚZEI řadí do maloobchodních řetězců obraty prodejen: Ahold, Billa, COOP, Globus, Kaufland, Penny, Tesco a Lidl, naproti tomu prodejny typu Žabka, Trefa a Terno řadí do kategorie „nezávislé prodejny potravin“.

Společnost Nielsen ke zpracování analýzy prodeje biopotravin v MŘ využila jednak reálná data v podobě skenovaných dat z pokladen, jednak expertní odhady. Současně se společnost Nielsen zaručila za kvalitu a správné rozlišení biopotravin a konvenčních⁷ potravin v šetření. Skenovaná data z pokladen byla získána z maloobchodních řetězců: Tesco, Ahold, Globus, Billa, Penny Market, Žabka a Trefa. Odhady jsou provedeny pro Kaufland, Lidl, COOP a Terno.

K odhadu dat byly použity dvě metody: odhad obratu u nespolupracujících řetězců a odhad ze vzorku. Metoda odhadu nespolupracujících řetězců vychází ze sběru účtenek přímo od zákazníků a byla použita pro řetězce Kaufland a Lidl (tyto řetězce neposkytují skenovaná data z pokladen). K odhadu prodeje v maloobchodních řetězcích Terno a COOP byla použita metoda odhadu ze vzorku, kdy elektronická data získaná na vzorku prodejen byla statisticky extrapolována na všechny prodejny daného maloobchodního řetězce. Prodej biopotravin v prodejnách tradičního trhu byl zjišťován odhadem ze vzorku, který měl podobu manuálního auditu. Manuální audit prováděli zaměstnanci společnosti Nielsen (auditoři) přímo na prodejnách, a to za použití čteček. Auditoři dopočítávali prodeje na základě informací o zásobách na prodejně a ve skladu, které získali při předchozí návštěvě prodejny a informací o nákupech, které jim byly poskytnuty jednotlivými obchodníky (předchozí zásoby + nákupy – současné zásoby).

Podle průzkumu společnosti Nielsen dosáhl prodej biopotravin v ČR ve vybraných MŘ v roce 2017 hodnoty 906,6 mil. Kč. To představuje oproti roku 2016 a hodnotě 820,8 mil. Kč nárůst o téměř 86 mil. Kč, v procentuálním vyjádření se jedná o meziroční růst ve výši 10,45 %. Pro srovnání trh s konvenčními potravinami dosáhl v roce 2017 hodnoty 159 446 mil. Kč. Oproti roku 2016 zaznamenal nárůst o 6 900 mil. Kč. Meziročně trh s konvenčními potravinami vzrostl o 4,52 %, viz Tab. 4.

Tab. 4 Prodej biopotravin a konvenčních potravin v MŘ v ČR, 2016 a 2017

Ukazatel	2016	2017	Meziroční změna (%)	Meziroční změna (tis. Kč)
Biopotraviny (tis. Kč)	820 775	906 560	10,45	85 785
Konvenční potraviny (tis. Kč)	152 545 294	159 445 751	4,52	6 900 457
Hodnota celkového trhu s potravinami (tis. Kč)	153 366 069	160 352 311	4,56	6 986 242
Podíl biopotravin (%)	0,54	0,57	x	x

Pozn. Z důvodu zpřesnění metodiky společnosti Nielsen Admosphere, a. s. se údaje za rok 2016 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2016.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

⁷ Pro účely tohoto srovnání je za konvenční potraviny považována jakákoliv potravina, která není certifikována jako bio.

Následující Tab. 5 uvádí hodnotu obratu jednotlivých kategorií potravin za roky 2016 a 2017 v členění na bio a konvenční potraviny a podíl biopotravin na celkovém obratu příslušné kategorie. Z tabulky vyplývá, že nejvýznamnější kategorií biopotravin byla kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (2016: 316 mil. Kč, 2017: 331 mil. Kč), následována kategorií „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ (2016: 170 mil. Kč, 2017: 201 mil. Kč). Naopak za nejméně významnou kategorii biopotravin je možné označit „Zpracované a konzervované ryby, koryše a měkkýše“ (v roce 2016 nebyl zaznamenán žádný nákup, v roce 2017: 2 tis. Kč) a kategorii „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“ (2016: 421 tis. Kč., 2017: 723 tis. Kč). Ze srovnání absolutních hodnot prodeje jednotlivých kategorií potravin vyplývá, že „Mléčné výrobky a zmrzlina“ a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ jsou nejvýznamnějšími kategoriemi potravin i v rámci konvenčních potravin. Nejméně významnými kategoriemi v rámci konvenčních potravin byly „Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši“ a „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“.

Tab. 5 Prodej hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR v letech 2016 a 2017 a podíl biopotravin na celkovém obratu dané kategorie

Kategorie CPA	Biopotraviny (tis. Kč)		Konvenční potraviny (tis. Kč)		Podíl bio na celkovém obratu (%)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Mléčné výrobky a zmrzlina	315 932	331 243	39 562 791	42 223 180	0,79	0,78
Mlýnské a škrobářenské výrobky	90 123	102 750	6 662 618	6 699 373	1,33	1,51
Nápoje	33 139	34 021	35 558 211	36 996 990	0,09	0,09
Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky	169 666	201 413	36 557 066	37 744 191	0,46	0,53
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	81 780	93 601	16 117 894	16 864 070	0,50	0,55
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	58 634	52 764	2 134 979	2 244 171	2,67	2,30
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	421	723	814 556	940 207	0,05	0,08
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	71 081	90 044	12 665 340	13 247 658	0,56	0,68
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	x	2	2 471 840	2 485 912	x	0,00
Celkem¹⁾	820 775	906 560	152 545 294	159 445 751	0,54	0,57

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Pozn. Z důvodu zpřesnění metodiky společnosti Nielsen Admosphere, a. s. se údaje za rok 2016 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotraviny v ČR za rok 2016.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

Nejvyšších hodnot podílu bio na celkovém obratu dosahují biopotraviny u kategorie „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“ s hodnotou 2,7 % v roce 2016 a 2,3 % v roce 2017. Zastoupení okolo 1 % mají pak biopotraviny u prodeje „Mlýnských a škrobářských výrobků“ (nejčastěji mouky) a „Mléčných výrobků a zmrzliny“.

Jak vyplývá z Tab. 6, obrat z prodeje u biopotravin roste dynamičtěji než u konvenčních potravin. U konvenčních potravin byl nárůst trhu o 4,52 %, u biopotravin o 10,45 %. K největšímu absolutnímu nárůstu v kategorii biopotravin mezi roky 2016 a 2017 došlo u kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ a „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“. Naopak k největšímu poklesu došlo mezi roky 2016 a 2017 u kategorie „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“. V relativním vyjádření

nejvíce rostly kategorie „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“ a „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“. U konvence byl zaznamenán největší absolutní nárůst v kategoriích „Mléčné výrobky a zmrzlina“, „Nápoje“ a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“. V relativním vyjádření nejvíce rostly kategorie „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“ a „Mléčné výrobky a zmrzlina.“

Tab. 6 Meziroční změny v prodeji hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR (2017/2016)

Kategorie CPA	Biopotraviny		Konvenční potraviny	
	Meziroční změna (tis. Kč)	Meziroční změna (%)	Meziroční změna (tis. Kč)	Meziroční změna (%)
Mléčné výrobky a zmrzlina	15 311	4,85	2 660 389	6,72
Mlýnské a škrobárenské výrobky	12 626	14,01	36 756	0,55
Nápoje	882	2,66	1 438 779	4,05
Ostatní zpracované potravinářské výrobky	31 747	18,71	1 187 125	3,25
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	11 821	14,46	746 176	4,63
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	-5 869	-10,01	109 192	5,11
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	302	71,65	125 651	15,43
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	18 963	26,68	582 318	4,60
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	x	x	14 072	0,57
Celkem	85 785	10,45	6 900 457	4,52

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

Nejvyšší podíl na nákupech biopotravin v letech 2016 a 2017 měla, stejně jako v roce 2016, kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“: V roce 2016 činil podíl této kategorie 38,5 %, v následujícím roce pak 36,5 %. To představuje meziroční pokles o téměř 2,0 %. Kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ měla v letech 2016 a 2017 nejvyšší podíl také u konvenčních potravin: v roce 2016 to bylo 25,9 %, v roce 2017 pak 26,5 %. Meziročně tak došlo u této kategorie k nárůstu o 0,6 %. Druhý nejvýznamnější podíl biopotravin byl zaznamenán u kategorie „Ostatní zpracované výrobky“ (22,2 %) a kategorie „Mlýnské a škrobárenské výrobky“ (11,3 %).

Tab. 7 Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových prodejkách bio a konvenčních potravin v letech 2016 a 2017 (v %)

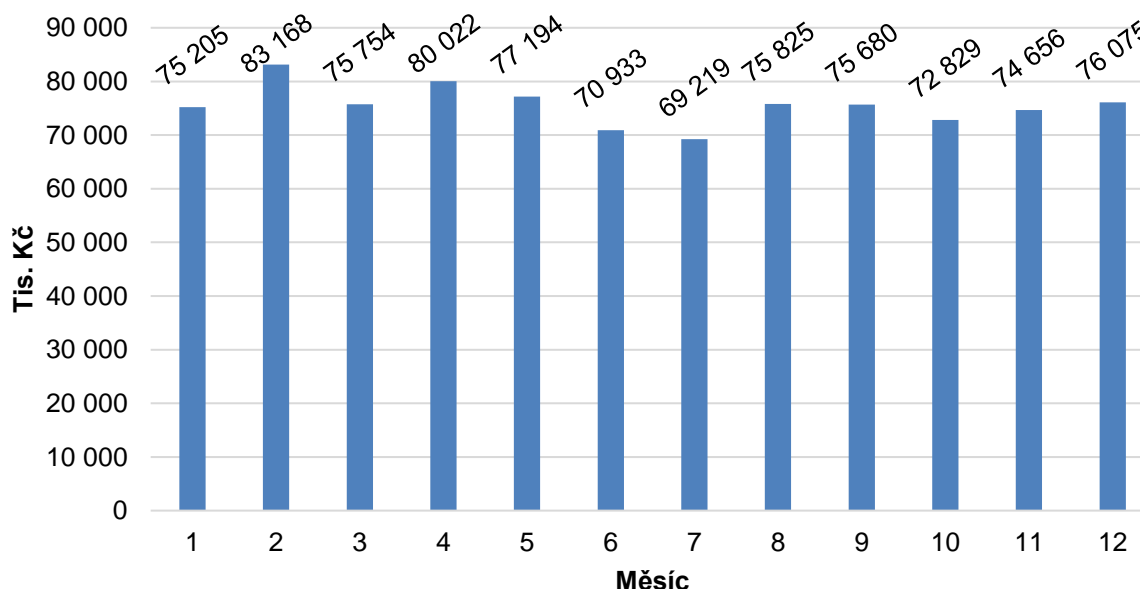
Kategorie CPA	Biopotraviny (v %)		Konvenční potraviny (v %)	
	2016	2017	2016	2017
Mléčné výrobky a zmrzlina	38,49	36,54	25,94	26,48
Mlýnské a škrobárenské výrobky	10,98	11,33	4,37	4,20
Nápoje	4,04	3,75	23,31	23,20
Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky	20,67	22,22	23,96	23,67
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	9,96	10,32	10,57	10,58
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	7,14	5,82	1,40	1,41
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,05	0,08	0,53	0,59
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	8,66	9,93	8,30	8,31
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	X	0,00	1,62	1,56
Celkem¹⁾	100,00	100,00	100,00	100,00

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Pozn. Z důvodu zpřesnění metodiky společnosti Nielsen se údaje za rok 2016 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2016.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

Z šetření Nielsen Admosphere, a. s. dále vyplývá, že průměrný měsíční obrát za biopotraviny ve sledovaných MŘ činil 75,6 mil. Kč. Nejvyššího průměrného měsíčního obrátu za rok 2017 bylo dosaženo v měsíci únoru, téměř 83,2 mil. Kč (viz Graf 2). Naopak nejnižšího průměrného měsíčního obrátu bylo dosaženo v červenci, a to 69,2 mil. Kč.

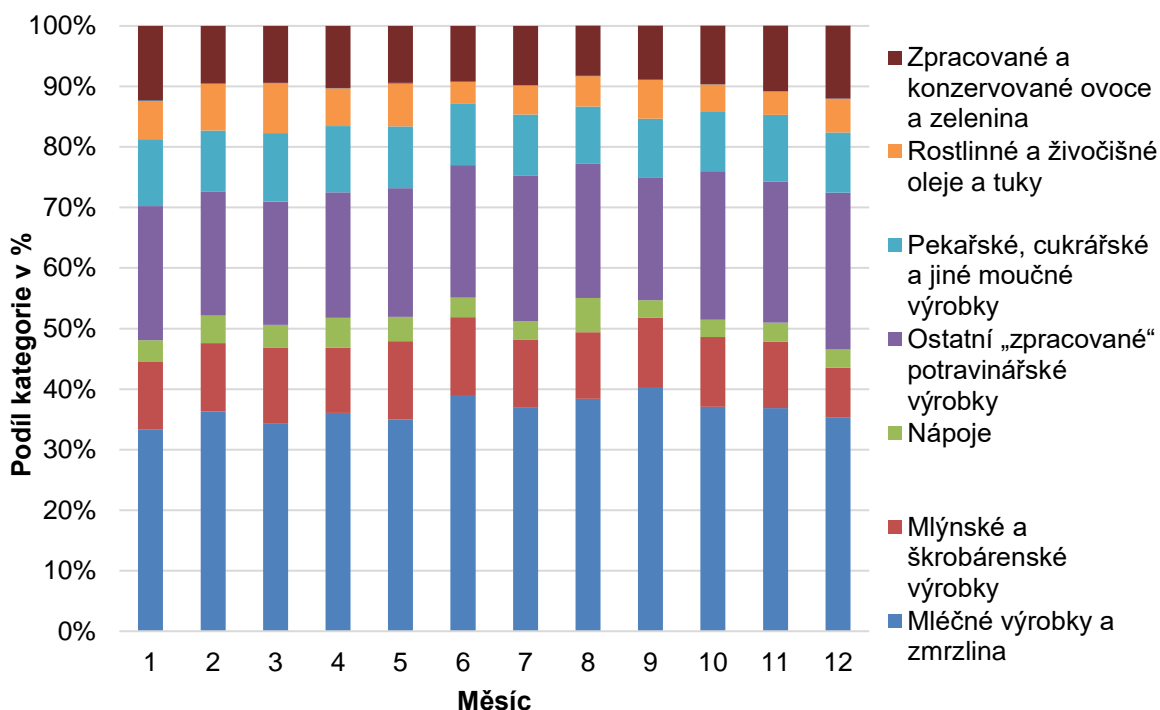

Graf 2 Prodej biopotravin v jednotlivých měsících roku 2017

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

V průběhu roku 2017 nedocházelo k významným změnám ve spotřebě. Dominantní podíl si zachovávala kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ a kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ (viz Graf 3).

Graf 3 Podíl kategorií biopotravin na celkových měsíčních prodejkách biopotravin v roce 2017

Pozn. z důvodu nízkých hodnot nejsou graficky znázorněny kategorie „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“ a „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

V rámci zjišťování prodejů biopotravin byla ČR rozdělena do 8 regionů (nikoliv krajů). Nejvýznamnějším regionem pro prodej biopotravin podle hodnoty prodeje byl stejně jako v roce 2016 region Praha. Na druhém místě se umístil region Jižní Morava a na třetím Severní Morava. Naopak nejméně biopotravin spotřebitelé opět nakoupili v MŘ v regionech Jižní Čechy a Západní Čechy (viz Tab. 8).

Tab. 8 Prodej biopotravin podle regionů v jednotlivých měsících roku 2017 (v tis. Kč)

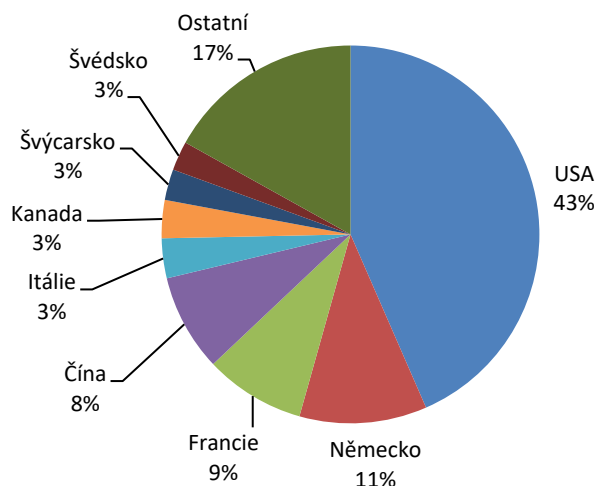
Region/měsíce	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Praha	19 144	19 753	20 069	21 593	19 913	18 731	16 850	20 499	20 706	19 655	20 404	20 145
Střední Čechy	7 558	9 248	7 112	8 474	8 805	7 323	8 337	7 899	7 257	7 322	7 795	7 746
Severní Čechy	7 790	8 345	6 523	7 173	7 078	6 691	6 595	6 145	7 644	6 429	6 910	7 412
Jižní Čechy	4 404	5 722	4 096	5 456	4 476	4 118	4 330	6 034	4 088	5 381	4 147	4 534
Východní Čechy	6 605	6 605	5 805	5 964	5 998	5 806	6 027	5 454	6 930	6 394	6 593	6 313
Západní Čechy	4 492	5 214	6 018	5 913	4 837	5 144	4 418	5 173	4 298	4 296	4 665	4 348
Severní Morava	12 066	14 067	12 550	12 055	13 054	10 055	10 961	11 278	11 074	11 006	11 179	11 600
Jižní Morava	13 146	14 214	13 580	13 394	13 034	13 065	11 700	13 341	13 684	12 347	12 963	13 979
Celkem	75 205	83 168	75 754	80 022	77 194	70 933	69 219	75 825	75 680	72 829	74 656	76 075

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s. 2018

3.6 Mezinárodní srovnání⁸

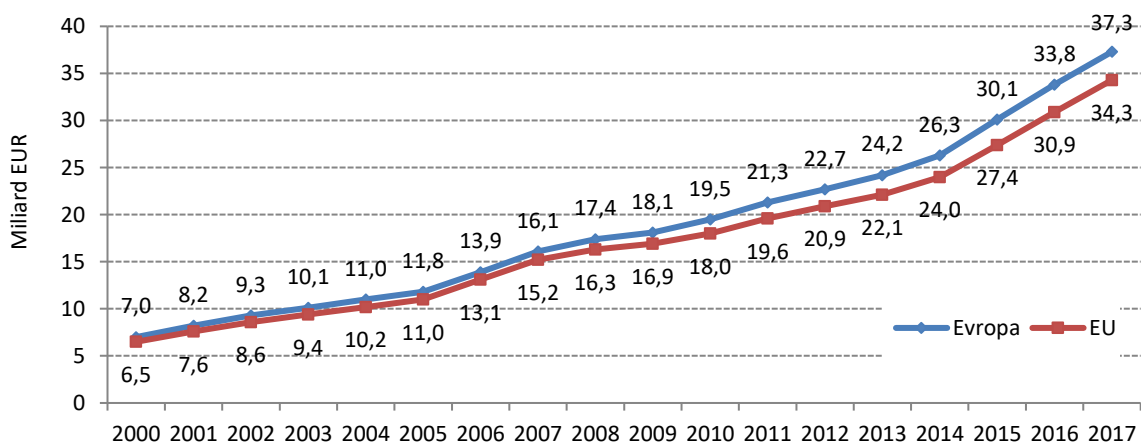
Celosvětový maloobchodní trh s biopotravinami v roce 2017 překonal hranici 92 mld. EUR a vykázal meziroční nárůst zhruba 9 % (84 mld. EUR v roce 2016). Ačkoliv obchod s biopotravinami každoročně narůstá, existuje zde řada výzev. Mezi ně patří např. rostoucí počet standardů a pravidel, koncentrace poptávky (zhruba 90 % celosvětového prodeje představuje Severní Amerika a Evropa), nedostatečná bioprodukce (růst zemědělských ploch zaostává za růstem trhu), konkurence dalších ekoznaček (Fairtrade, Non-GMO, Rainforest Alliance, ajn.). Rozdělení trhu biopotravin dle zemí je znázorněno v grafu níže (Graf 4).

Graf 4 Svět: rozdělení trhu biopotravin dle zemí, 2017

Zdroj: FiBL-AMI survey 2019

Objem trhu s biopotravinami rostl v roce 2017 také v Evropě. Jejich prodej dosáhl obratu 37,3 mld. EUR, přičemž meziroční růst činil 10,5 %. V Evropské unii nabyl obrat biopotravin hodnoty 34,3 mld. EUR s 10,9% meziročním nárůstem, viz Graf 5.

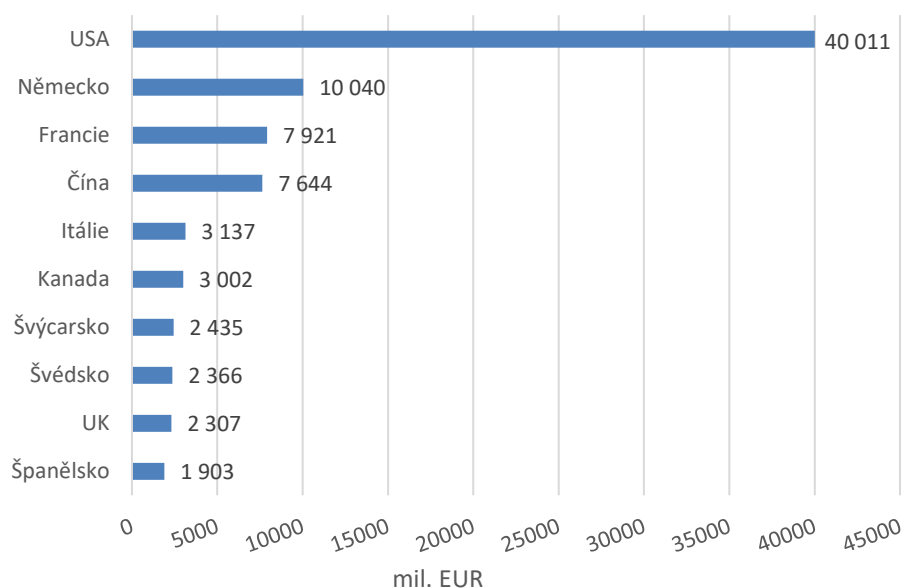
Graf 5 Evropa a EU: Vývoj trhu biopotravin 2000–2017

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2004-2019, a OrganicDatatnetwork Surveys 2013-2015

⁸ Zdroj: Willer, Helga and Julia Lernoud (Eds.), (2019) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2018*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM - Organic International, Bonn

Zemí s největším trhem biopotravin jsou Spojené státy americké (40 mld. EUR), dále následuje Německo (10 mld. EUR), Francie (7,9 mld. EUR) a Čína (7,6 mld. EUR), viz Graf 6.

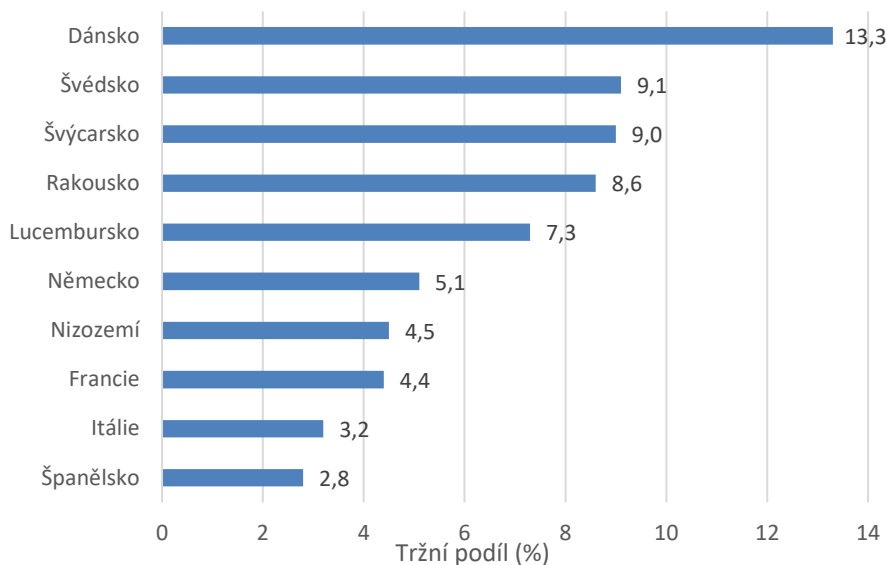

Graf 6 Svět: 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2017

Zdroj: FiBL-AMI survey 2019

Stejně jako v minulých letech mělo nejvyšší podíl prodaných biopotravin na celkovém trhu s potravinami Dánsko (13,3 %), jedná se o nejvyšší podíl v rámci Evropy i světa. Dále následovalo Švédsko (9,1 %), Švýcarsko (9,0 %) a Rakousko (8,6 %), viz Graf 7. Skutečnost, že v mnoha zemích celkový trh s potravinami stagnuje a v mnoha případech ceny potravin klesají, způsobuje, že podíl biopotravin na celkové spotřebě narůstá ještě rychleji.

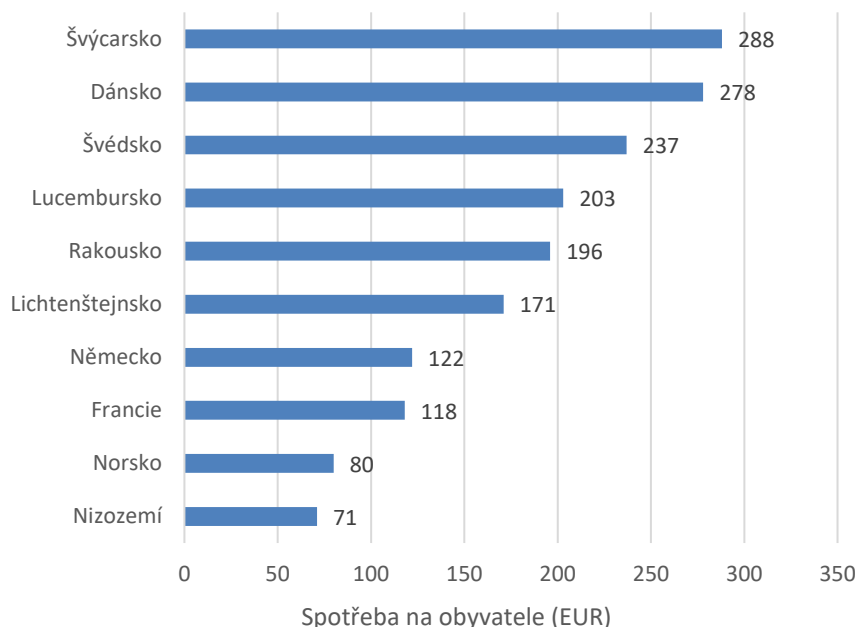
U řady kategorií potravin je zastoupení bioprodukce i vyšší, jedná se zejména o vejce, zeleninu a mléko. V Dánsku a Francii dosahuje prodej biovejec přibližně 30% podíl na jejich celkovém prodeji. Více než 10% podíl si drží biozelenina na celkových prodejích zeleniny ve Švýcarsku, Rakousku, Dánsku a Švédsku. Například čerstvá mrkev a dýně v biokvalitě tvoří téměř 30 % trhu v Německu. Podobně biomléčné výrobky ve Švédsku a Švýcarsku dosahují 10% i vyšší podíl na celkovém trhu s mléčnými výrobky. V Dánsku dosahuje biomléko až 30% podílu na celkových prodejích mléka. U vybraných produktů je dosahován i vyšší podíl prodeje v biokvalitě, např. v Dánsku bioovesné vložky tvoří více než 52 % trhu, v Německu biochléb (organic savoury bread) dokonce 59 % trhu. Na druhou stranu bionápoje a biomasa (zejména drůbeží) mají v mnoha zemích podíl nízký, je to dáno jejich vysokým stupněm zpracování a levnou cenou na konvenčním trhu. Dalším z faktorů může být skutečnost, že spotřebitelé biopotravin mají tendenci jíst malé nebo žádné množství masa.

Graf 7 Evropa: 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2017

Zdroj: FiBL-AMI survey 2019

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2017 ve Švýcarsku (288 EUR), následovalo Dánsko (278 EUR), Švédsko (237 EUR) a Lucembursko (203 EUR). Celkem v 8 zemích překročila roční spotřeba biopotravin 100 EUR na obyvatele, viz Graf 8. V průměru utratili spotřebitelé v Evropě za biopotraviny 47 EUR ročně na jednoho obyvatele, v rámci EU pak průměrná částka za biopotraviny činila 67 EUR na obyvatele; za posledních deset let se spotřeba na obyvatele zdvojnásobila.

Graf 8 Evropa: 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2017

Zdroj: FiBL-AMI survey 2019

4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2017

4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2017 registrováno 672 subjektů (resp. 731 výrobních míst). Nárůst jejich počtu o 11,4 % proti 603 výrobcům v roce 2016 představoval největší nárůst od roku 2010 (viz Tab. 9).

V Tab. 10 jsou uvedeny celkové počty výrobců biopotravin v jednotlivých letech, podíl ukončených registrací a podíl nově registrovaných výrobců. V roce 2017 ukončilo svoji činnost 41 výrobců. Nově zaregistrovaných výrobců biopotravin bylo v tomto roce 110.

Tab. 9 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2010–2017

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet výrobců – celkem vč. provozoven	618	646	495	500	537	579	635	721
Počet výrobců – jen subjekty	404	422	448	471	506	542	603 ¹	672
Meziroční změna - celkem (%)	24,3	4,5	-23,4	1	7,4	7,8	9,7	13,5
Meziroční změna – jen subjekty (%)	2,3	4,5	6,2	5,1	7,4	7,1	11,3	11,4

¹ Počet subjektů se liší od údajů uváděných ve zprávě Statistická šetření ekologického zemědělství – Základní statistické údaje v roce 2017. Důvodem je zpřesnění údajů v REP.

Pozn.: V počtech provozoven u výrobců biopotravin a distributorů nefigurují provozovny firmy Billa s. r. o. z důvodu krátké registrace na činnost výrobce a zaznamenání pouze jedné provozovny v REP (obchodní činnost).

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

Tab. 10 Počet ukončených a nových registrací výrobců biopotravin, 2010–2017

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet výrobců – pouze subjekty	404	422	448	471	506	542	603	672
Počet (% podíl) ukončených výrobců	56 (14,2)	55 (13,6)	43 (10,2)	40 (8,9)	37 (7,9)	40 (7,9)	37 (6,8)	41 (6,8)
Počet (% podíl) nových výrobců	65 (16,1)	73 (17,3)	69 (15,4)	63 (13,4)	72 (14,2)	76 (14,0)	98 (16,3)	110 (16,4)

Zdroj: MZe REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

V případě, že výrobce provádí více činností, je mu na základě odborného odhadu přiřazena hlavní činnost. K nejčastěji provozovaným hlavním činnostem patřily v roce 2017, obdobně jako v jiných letech „Výroba ostatních potravinářských výrobků“, dále „Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků“, „Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny“, „Výroba mléčných výrobků“ a „Výroba nápojů“ (Tab. 11). Meziročně došlo k největšímu nárůstu v kategorii „Výroby ostatních potravinářských výrobků“ (o 27 %) a „Výroby olejů a tuků“ (o 25 %). V absolutním vyjádření přibýlo nejvíce nových výrobců ve „Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny“ (o 14 subjektů). Naopak ke snížení počtu výrobců došlo v kategorii „Výroby mlýnských a škrobářských výrobků“ (o 7 %).

Tab. 11 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity, 2016 a 2017

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)	Počet výrobců ¹⁾	
		2016	2017
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	108 (114)	115 (131)
10.11	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího	100 (106)	108 (124)
10.12	Zpracování a konzervování drůbežího masa	2	2
10.13	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa	6	5
10.2	Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů	1	1
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	95	109
10.31	Zpracování a konzervování brambor	5	5
10.32	Výroba ovocných a zeleninových šťáv	23	24
10.39	Ostatní zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	67	80
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	16	20
10.5	Výroba mléčných výrobků	80 (84)	85 (92)
10.6	Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	42 (48)	39 (43)
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	24 (28)	25 (32)
10.71	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	10	12
10.72	Výroba sucharů a sušenek; trvanlivých cukrářských výrobků	11 (15)	10 (17)
10.73	Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků	3	3
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	137 (143)	174 (184)
10.81	Výroba cukru	5 (6)	9 (11)
10.82	Výroba kakaa, čokolády a cukrovinek	10	14
10.83	Zpracování čaje a kávy	36 (39)	42 (46)
10.84	Výroba koření a aromatických výtažků	16	15
10.85	Výroba hotových pokrmů	6	7
10.86	Výroba homogen. potrav. přípravků a dietních potravin	3	3
10.89	Výroba ostatních potravinářských výrobků j. n.	61 (63)	84 (88)
11.0	Výroba nápojů	87 (88)	90
11.01	Destilace, rektifikace a míchání lihovin	1	1
11.02	Výroba vína z vinných hroznů	74 (75)	76
11.03	Výroba jablečného vína a jiných ovocných vín	2	2
11.04	Výroba ostatních nedestilovaných kvašených nápojů	0	0
11.05	Výroba piva	5	5
11.06	Výroba sladu	3	3
11.07	Výroba nealko. nápojů; stáčení minerálních a ostatních vod	2	3
21.20	Farmaceutické přípravky	2 (7)	2 (7)
82.92	Balící činnosti	11	12
	Celkem	603 (635)	672 (721)

¹⁾Údaj v závorce odpovídá počtu všech provozoven a počty subjektů jsou stanoveny na základě přiřazení jedné hlavní činnosti subjektu.

Zdroj: REP, vlastní výpočty ÚZEI

4.2 Výroba biopotravin

V rámci dotazníku bylo snahou získat odpovědi zejména na následující otázky:

- Kolik je aktivních zpracovatelů/výrobců biopotravin?
- Jaký podíl tvoří suroviny z dovozu?
- Jaká je celková kapacita výroby biopotravin v ČR (celkový obrat a obrat hlavních kategorií biopotravin)?
- Jaké distribuční kanály jsou výrobci využívány pro prodej biopotravin?

Ze získaných údajů vyplývá, že z celkového počtu 672 subjektů registrovaných jako „výrobce biopotravin“ ke konci roku 2017, jich zhruba 28 % (tj. 189 subjektů; 31 % v roce 2016) svou činnost ve skutečnosti vůbec neprovozovalo, a to zejména z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny.

4.2.1 Rozsah výroby biopotravin

Celkový obrat výroby biopotravin v roce 2017, dle údajů poskytnutých výrobci⁹, činil 3 583 mil. Kč, což představuje nárůst o 28,6 % proti obratu 2 786 mil. Kč v roce 2016 (Tab. 12). V tomto obratu jsou zahrnuty také obraty společností, které pouze nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení, jelikož i tato činnost je považována za výrobu biopotravin.¹⁰ Dále je však také zahrnut celkový obrat „mix“ subjektů realizujících jak vlastní výrobu biopotravin, tak současně distribuci výrobků jiných dodavatelů. Vzhledem k tomu, že byl doplněn v dotazníku dotaz na rozsah prodeje vlastních a cizích výrobků u těchto subjektů, lze konstatovat, že prodej výrobků jiných dodavatelů představoval 43 % jejich celkového obratu (tj. 333 mil. Kč). Jinými slovy obrat prodeje vlastních výrobků vyrobených v ČR registrovanými výrobci činil 3,25 mld. Kč.

Nejčastější kategorií výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny zůstala stejně jako v letech 2011-2016 kategorie 100 tis. až 500 tis. Kč. Následovaly kategorie 500 tis. až 1 mil. Kč a 1 mil. až 2 mil. Kč.

Více než dvě třetiny výrobců (72,3 %) uvedly, že v roce 2017 za biopotraviny utřily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl pouhých 4,3 %. Naopak 27 firem s největším obratem za biopotraviny (nad 20 mil. Kč) realizuje více než tři čtvrtiny celkové výroby biopotravin (79 %). Obdobná situace platila i pro předchozí roky 2011-2016. Nově se mezi největší výrobce (RACIO, s. r. o., Lifefood Czech Republic, s. r. o., Country Life, s. r. o., Sonnentor, s. r. o., PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.) zařadila společnost E D & F Man Ingredients s. r. o., v důsledku čehož došlo ke zvýšení podílu kategorie nad 100 mil. Kč na celkovém obratu na úroveň 53,5 %. V roce 2016 činil podíl 5 největších výrobců („mix subjektů“) 46 %.

⁹ Jedná se o obrat 404 výrobců biopotravin.

¹⁰ Tj. včetně dovozu ovoce a zeleniny a jejího balení, dovozu zahraničního zboží a značení českým logem aj.

Tab. 12 Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny, 2017

Kategorie dle obratu za biopotraviny	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2016 (počet)	2017		2016 (tis. Kč)	2017	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	51	67	16,6	2 426	3 096	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	97	111	27,5	25 982	29 681	0,8
< 500 tis. až 1 mil.	46	57	14,1	32 189	40 995	1,1
< 1 mil. až 2 mil.	49	57	14,1	68 070	82 906	2,3
< 2 mil. až 5 mil.	38	31	7,7	136 889	100 199	2,8
< 5 mil. až 10 mil.	25	33	8,2	190 062	230 973	6,4
< 10 mil. až 20 mil.	11	21	5,2	132 433	269 842	7,5
< 20 mil. až 50 mil.	12	14	3,5	356 211	415 587	11,6
< 50 mil. až 75 mil.	5	5	1,2	324 577	327 575	9,1
< 75 mil. až 100 mil.	3	2	0,5	237 946	165 329	4,6
nad 100 mil.	5	6	1,5	1 279 024	1 916 506	53,5
Celkem¹⁾	342	404	100,0	2 785 809	3 582 686	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2016 a 2017

Přehled patnácti největších výrobců v roce 2017 dle velikosti obratu realizovaného pouze na českém trhu (bez exportu) se podobá seznamu z předchozích let (Tab. 13). Je třeba zdůraznit, že v tabulce jsou zahrnuti i „mix subjekty“, jejichž obrat zahrnuje i prodej biopotravin jiných výrobců (tj. obrat i za jejich distributorskou činnost). Důvodem je, že nelze s jistotou určit podíl cizích výrobků uplatněných na českém trhu.

Tab. 13 Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2017

Pořadí	Název společnosti	Hlavní obor výroby
1.	COUNTRY LIFE s. r. o.	Pekařské výrobky, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina, ostatní zpracované biopotraviny, oleje, nápoje
2.	PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.	Mlýnské výrobky, ostatní zpracované biopotraviny, ovoce a zelenina
3.	Sonnentor s. r. o.	Čaje a koření
4.	Lifefood Czech Republic, s. r. o.	Cukrovinky, trvanlivé pekařské výrobky, ovoce a zelenina
5.	OLMA, a. s.	Mléko a mléčné výrobky
6.	HOLLANDIA Karlovy Vary, a. s.	Mléko a mléčné výrobky
7.	POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a. s.	Mléko a mléčné výrobky
8.	Biopark, s. r. o.	Maso a masné výrobky
9.	Biopekárna Zemanka, s. r. o.	Trvanlivé pekařské výrobky (suchary a sušenky)
10.	MEDIATE, s. r. o.	Čaje a koření
11.	Mlékárna Valašské Meziříčí, spol. s r. o.	Mléko a mléčné výrobky
12.	RACIO, s. r. o.	Trvanlivé pekařské výrobky (suchary)
13.	Allnature, s. r. o.	Ostatní zpracované biopotraviny, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina
14.	HEALTH LINK, s. r. o.	Ostatní zpracované biopotraviny, oleje, cukrovinky, ovoce a zelenina
15.	TEREZIA COMPANY, s. r. o.	Koření

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2018

Největší počet výrobců (111; což odpovídá 27,5 %) je zařazen v kategorii podniků, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obratu, viz Tab. 14.

Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií jsou podniky s podílem biopotravin od 1 do 10 %. Tyto dvě kategorie představovaly 49,3 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obratu výroby v ČR dosahuje 31 %. Situace je tedy obdobná jako v roce 2016, kdy tyto kategorie zahrnovaly 46 % výrobců a 32% podíl na celkovém obratu.

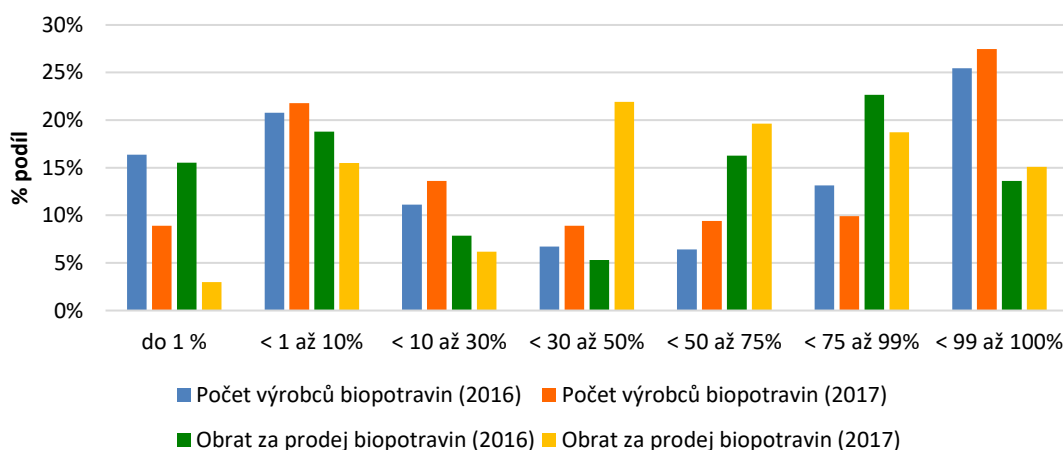
Největšího podílu na celkovém obratu výrobců (22 %) dosahují firmy z kategorie podniků 30 až 50 %, následně pak podniky v kategorii 50 až 75 % (20 %) a 75 až 99 % (19 %).

Tab. 14 Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotravinu na jejich celkovém obratu, 2017

Podíl biopotravin na celkovém obratu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2016 (počet)	2017		2016 (tis. Kč)	2017	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	56	36	8,9	432 225	107 187	3,0
< 1 až 10 %	71	88	21,8	523 398	554 724	15,5
< 10 až 30 %	38	55	13,6	218 657	221 373	6,2
< 30 až 50 %	23	36	8,9	147 845	784 817	21,9
< 50 až 75 %	22	38	9,4	453 028	703 398	19,6
< 75 až 99 %	45	40	9,9	631 434	670 756	18,7
< 99 až 100 %	87	111	27,5	379 221	540 430	15,1
Celkem¹⁾	342	404	100,0	2 785 809	3 582 686	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

Následující graf (Graf 9) ukazuje procentní rozdělení výrobců biopotravin a obratu z prodaných biopotravin podle toho, kolika procenty se biopotravinu podílí na celkovém obratu firmy. Do výroby biopotravin se používají jak „bio specialisté“¹¹, tak střední a velké potravinářské firmy. Z průzkumu ÚZEI mezi výrobci totiž vyplývá, že u 27 % aktivních výrobců tvoří podíl biopotravin na jejich celkovém obratu méně než 5 %. Naopak podobný podíl výrobců (34 % v roce 2017) uvedl, že prodej biopotravin u nich činí více než 90 % jejich obratu.

Graf 9 Struktura výrobců biopotravin a obratu za biopotravinu v letech 2016 a 2017

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

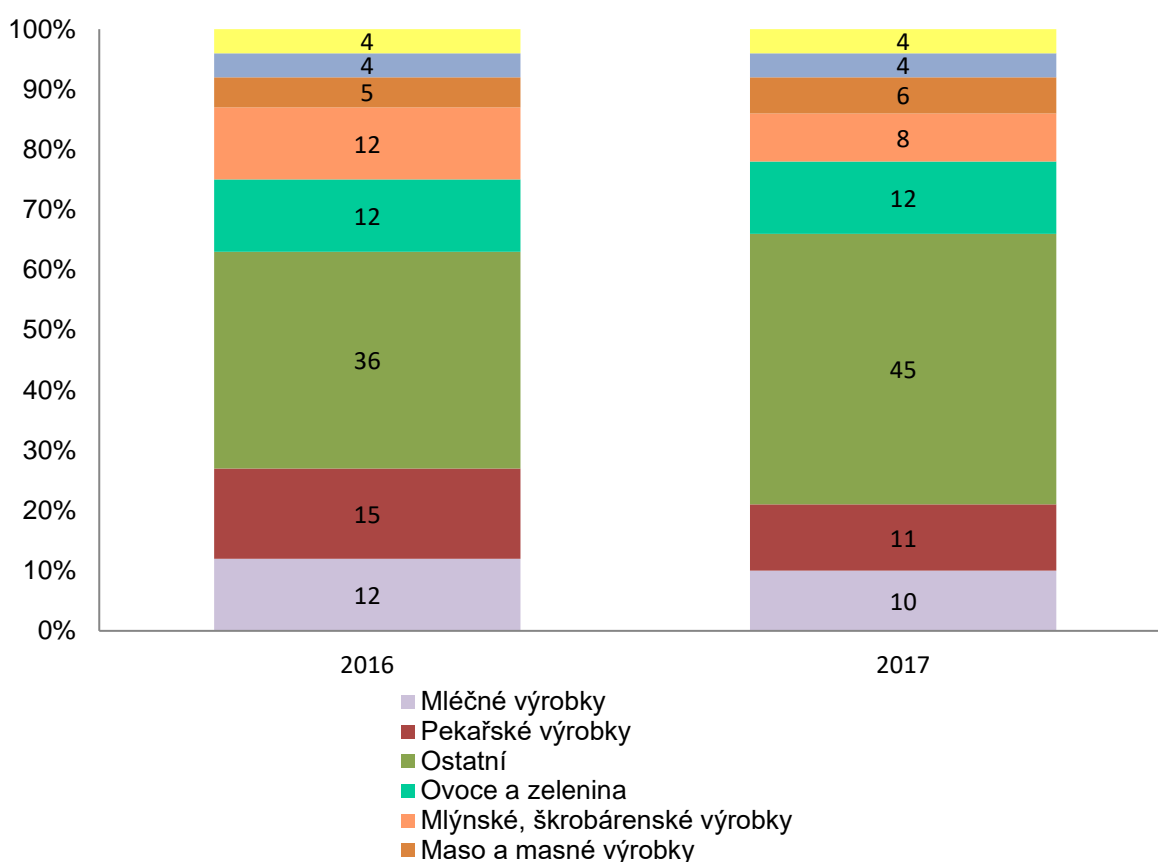
¹¹ Bio specialista je zde míněn jako výrobce zaměřený převážně nebo výhradně na výrobu biopotravin.

4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby

Kromě informace o celkovém obratu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na tomto objemu výroby. Použito bylo zjednodušené třídění vycházející z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu, kterého dosáhli výrobci v roce 2017, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“¹² (45 %, a to zejména podkategorie „Cukr“). Následovaly kategorie „Ovoce a zelenina“ (12 %) a „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (11 %). Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem výroby dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 1 594 mil. Kč, 998 mil. Kč v roce 2016), následované kategorií „Ovoce a zelenina“ (cca 445 mil. Kč, 326 mil. Kč v roce 2016) a „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (cca 405 mil. Kč, 404 mil. Kč v roce 2016). Stejně kategorie dominovaly také v předchozích letech (viz Graf 10).

Graf 10 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby, 2016 a 2017

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

¹² Kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ zahrnuje podkategorie: Cukr; Kakao, čokoláda a cukroviny, Káva a čaj; Koření a aromatické výtažky; Hotové pokrmy; Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny; Ostatní jinde neuvedené potravinářské výrobky (viz příloha zprávy).

4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu

Více než tři čtvrtiny výrobců (306 z 390) uvedly, že veškeré biopotraviny dodávaly na trh v ČR. Dalších 40 výrobců na domácím trhu realizovalo minimálně 75 % ze svého obratu. Tedy 89 % výrobců uplatnilo většinu své výroby biopotravin na českém trhu, což je více než v roce 2016 a 2015, kdy výrobu tímto způsobem uplatnilo 84 %, resp. 82 % výrobců. Avšak i přes tuto skutečnost se dá předpokládat, že podíl vývozu na celkovém obratu se bude zvyšovat i v následujících letech (viz Tab. 15).

V roce 2017 se nejčastěji vyváželo na Slovensko (52 výrobců – téměř každý osmý aktivní výrobce, z toho 21 výrobců do 10 %, 27 do 30 %, 3 do 50 % a 1 do 75 %). Avšak největší objem v ČR vyrobených biopotravin směřuje do Německa (19 %), do ostatních zemí EU¹³ (17 %) a do Rakouska (6 %). Naopak nejmenší objem vyrobených biopotravin se exportoval do Polska, do zemí mimo EU a již zmíněného Slovenska.

Z celkového obratu výroby biopotravin v roce 2017 ve výši cca 3 583 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 1 732 mil. Kč, tj. 48 % z celkové výroby. V roce 2016 se na českém trhu uplatnilo 1 554 mil. Kč, tj. 56 %. Do zahraničí vyvezli tedy čeští výrobci biopotraviny za přibližně 1 850 mil. Kč, což představuje zbývajících 52 % celkového obratu výroby (v roce 2016 činil export 1 232 mil. Kč a 44 %). Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (696 mil. Kč) byl vyvezen do Německa a dále pak do ostatních zemí EU nesousedících s ČR (595 mil. Kč). Je třeba upozornit na skutečnost, že trvale dochází k nárůstu objemu exportu do Německa, které tak nadále zůstává významným odbytištěm české bioprodukce.

Z výrobců vyváží do zahraničí zejména společnosti: E D & F Man Ingredients s. r. o. (Německo, ostatní země EU, země mimo EU), RACIO, s. r. o. (ostatní země EU, Německo, země mimo EU a Slovensko), Lifefood Czech Republic, s. r. o. (Německo, země mimo EU), Sonnentor, s. r. o. (Rakousko, Slovensko, Německo, Polsko, ostatní země EU), Amylon, a. s. (země mimo EU, Německo, Rakousko, ostatní země EU, Polsko, Slovensko), Moravskoslezské cukrovary, a. s. (Rakousko), PRO-BIO, obchodní společnost s r. o. (Slovensko, Německo, Rakousko, Polsko, ostatní země EU, země mimo EU).

Tab. 15 Uplatnění v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2017

Země	do 10%	<10 - 30%	<30 - 50%	<50 - 75%	<75 - 99%	100%	Celkem	Obrat	Podíl (%)	
								(tis. Kč)	2017	2016
ČR	8	8	9	19	40	306	390	1 732 263	48,4	55,8
Slovensko	21	27	3	1	0	0	52	176 576	4,9	5,4
Německo	4	14	7	7	1	6	39	695 811	19,4	13,9
Rakousko	4	8	1	0	2	1	16	213 300	6,0	6,6
Polsko	13	5	1	0	0	0	19	30 544	0,9	1,3
Ostatní EU	8	12	10	5	4	4	43	594 671	16,6	10,8
Mimo EU	9	3	1	1	2	0	16	139 519	3,9	6,2
Celkem¹⁾								3 582 686	100	100

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.
Pozn.: Ostatní EU (země EU mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)
Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2016 a 2017

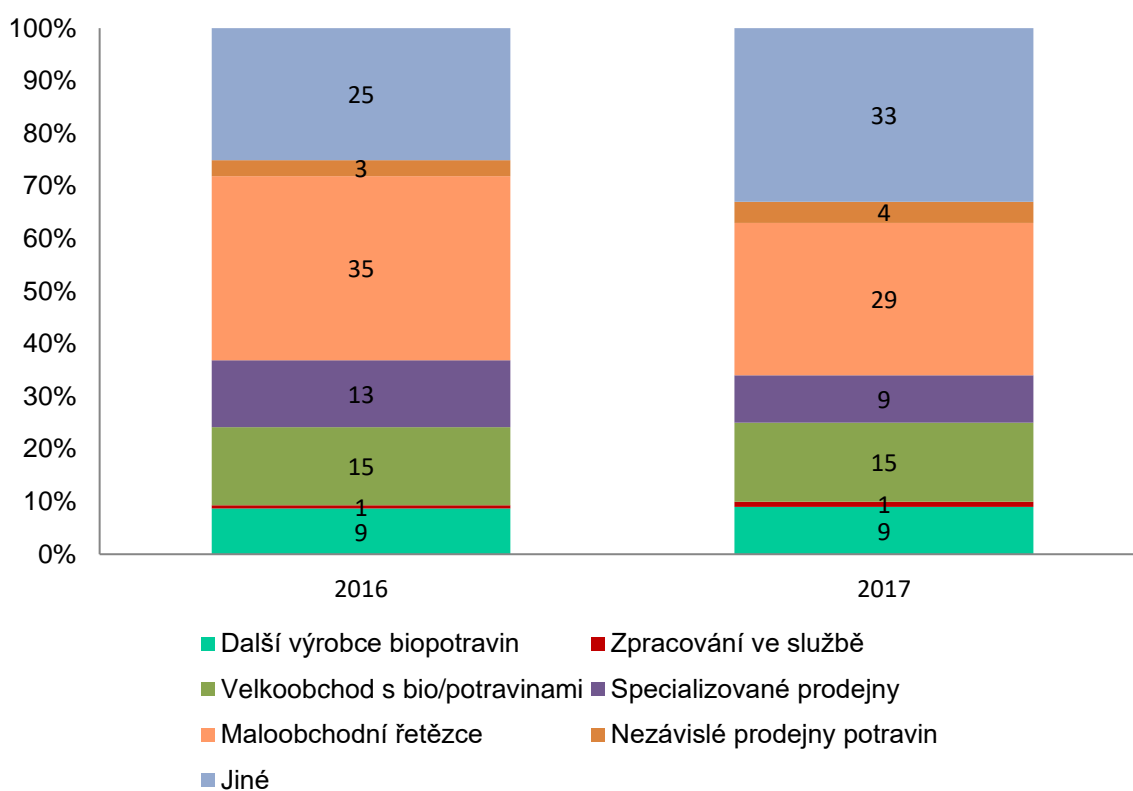
¹³ Ostatní země EU jsou všechny mimo země sousedící s ČR (tj. mimo SK, DE, AT a PL).

4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci

K určení hlavních distribučních cest prodeje biopotravin a následnému stanovení celkové velikosti trhu (tj. objemu biopotravin nakoupeného konečnými spotřebiteli) bylo zjišťováno, prostřednictvím kterých odbytových cest realizovali prodej biopotravin na českém trhu v roce 2017 samotní výrobci, a to v členění dle jednotlivých kategorií potravin.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (29 %) a velkoobchody (15 %). Prodej přes specializované prodejny¹⁴ činil 9 %, stejný objem vyrobených potravin směřoval k dalšímu výrobcí (např. vyrobené mouky/směsi, med, koření/bylinky, oleje, cukr). Prostřednictvím nezávislých prodejen byla distribuována 4 % vyrobených biopotravin. Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej (9 %), prodej prostřednictvím e-shopů (9 %), prodej přes překupníka (8 %), lékárny (2 %) či drogerii (2 %) a gastronomii (3 %), činil 33 %, viz Graf 11.

Graf 11 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobci biopotravin, 2016 a 2017

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

Z celkového obrátu za prodej vyrobených biopotravin realizovaný v ČR mířilo cca 67 % přímo ke konečným spotřebitelům¹⁵ (tj. odhadem okolo 1 415 mil. Kč při uvažované 30% obchodní marži¹⁶, nárůst o 54 mi. Kč proti roku 2016). Z tohoto objemu biopotravin míří ke konečnému spotřebiteli nejčastěji prostřednictvím maloobchodu (43 %) a prodejen zdravé výživy (14 %). Prodej prostřednictvím e-shopů se meziročně zvýšil z 8 % na 14 %. Podíl přímého prodeje byl stejný jako v roce 2016 a činil

¹⁴ Tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin

¹⁵ Tj. po vyloučení obrátu prodeje směřujícího k dalšímu výrobcí biopotravin (včetně zpracování ve službě, překupníkovi, či do velkoobchodu).

¹⁶ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

12 %. Následoval prodej prostřednictvím nezávislých prodejen (6 %) a gastronomických zařízení (4 %). Zbylé distribuční cesty již nebyly tak významné a celkem tvořily cca 7 %.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso a masné výrobky jsou nejčastěji prodávány prostřednictvím přímého prodeje (31 %, 24 %) a přes maloobchody (20 %). Ovoce a zelenina je kromě řetězců (22 %) prodávána také přes velkoobchody (19 %) a další výrobce potravin (15 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně přímo do maloobchodních řetězců (46 %), 23 % je uplatňováno prostřednictvím velkoobchodu a 9 % je z důvodu zastoupení faremních zpracovatelů prodáváno prostřednictvím přímého prodeje. Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím přímého prodeje (21 %) a prostřednictvím specializovaných prodejen (19 %). Jedná se zejména o prodej vína. Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím maloobchodu (55 %), specializovaných prodejen (14 %) a velkoobchodu (12 %). Prodej prostřednictvím e-shopů hraje významnou roli při prodeji ostatních zpracovaných potravin (17 %) a olejů a tuků (14 %).

5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2017

Druhou významnou skupinou působící na trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování¹⁷. Jedná se zejména o dovozce ze třetích zemí, regionální i celostátní distributory a velkoobchodníky.

5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin

Počet všech registrovaných distributorů k 31. 12. 2017 vzrostl na 730 subjektů (resp. 953 provozoven), což představuje meziroční nárůst o 45,7 % (Tab. 16). V průběhu roku 2017 bylo nově registrováno 265 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 36 distributorů. Nárůst distributorů zapříčinila registrace internetových prodejen nabízejících biopotraviny do systému ekologického zemědělství. Počet distributorů biopotravin s ukončenou či nově vytvořenou registrací shrnuje Tab. 17.

Tab. 16 Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2010–2017

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet distributorů - celkem vč. provozoven	186	226	290	332	381	439	558	953
Počet distributorů - pouze subjekty	172	201	263	305	351	409	501	730
Meziroční změna - celkem (%)	1,1	21,5	28,3	14,5	14,8	15,2	27,1	70,8
Meziroční změna - pouze subjekty (%)	2,4	16,9	30,8	16	15,1	16,5	22,5	45,7

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Tab. 17 Počet ukončených a nových registrací distributorů biopotravin, 2010–2017

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet distributorů – pouze subjekty	172	201	263	305	351	409	501	730
Počet (% podíl) skončených distributorů	28 (16,7)	31 (18,0)	21 (10,4)	18 (6,8)	40 (13,1)	24 (6,8)	33 (8,1)	36 (7,2)
Počet (% podíl) nových distributorů	32 (18,6)	60 (29,9)	83 (31,6)	60 (19,7)	86 (24,5)	82 (20,0)	125 (25,0)	265 (36,3)

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.). Odhadem se jedná téměř o 5 000 maloobchodních prodejen potravin, které se však dle zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. V současné době jsou biopotraviny nabízeny všemi nadnárodními maloobchodními řetězci včetně některých českých družstevních prodejen působících pod značkou COOP, dalšími nezávislými prodejními sítěmi (např. Brněnka – 238 prodejen) a několika stovkami prodejen zdravé výživy a biopotravin. Rozmáhají se farmářské obchody, které nabízejí regionální produkty včetně biopotravin, jako např. Náš grunt (13 poboček), Sklizeno (26 poboček) nebo Dobřej špajz (2 pobočky). Dalším významným místem prodeje biopotravin se staly prodejny drogistického zboží. Zvláště pak drogistický řetězec dm drogerie s privátní značkou dm Bio viz Tab. 18.

¹⁷ Za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin.

Tab. 18 Přehled maloobchodních řetězců působících v ČR s nabídkou biopotravin, 2017

Název MŘ	Formát	Vstup do ČR	Vlastník / mateřská společnost	Počet provozoven	Počet biopotravin v sortimentu	Vlastní značka biopotravin
Albert	Supermarket/hypermarket	1990 (Euronova)1991 (Mana)	Ahold Tsjechie B.V. (Nizozemí) (Ahold Czech Republic a.s.) součást skupiny Koninklijke Ahold N.V.	236/90	134/215*	Nature's promise
Billa	Supermarket	1991	REWE International AG (Německo)	226	136	BILLA Naše BIO
Globus	Hypermarket	1996	Globus Hypermarket Holding (Německo)	15	přes 500	-
Kaufland	Hypermarket	1998	Kaufland Tschechien Warenhandel GmbH (Německo) – součást skupiny Schwarz	131	238*	K-Bio
Lidl	Diskontní prodejna	2003	Lidl & Schwarz-Gruppe	237	15	Bio organic
Penny	Diskontní prodejna	1997	REWE Beteiligungs-Holding International GmbH (Německo) součást skupiny REWE Zentraldinanz eG	374	4*	-
Tesco	Supermarket/hypermarket, expres prodejna, obchodní dům	1996	Tesco PLC (Velká Británie)	191	324	Tesco Organic
COOP	Jednota, družstvo, Svaz českých a moravských spotřebních družstev	1993	Svaz českých a moravských spotřebních družstev	47	n. d.	-
DM drogerie	Drogistický řetězec	1993	dm drogerie markt GmbH (Rakousko)	228	496	dm Bio
Rossmann	Drogistický řetězec	1994	ROSSMANN Central Europe B.V. (Nizozemí)	133	419*	EnerBio, BabyDream
Marks and Spencer	Specializovaný maloobchod	1996	M & S International Holdings Ltd. (U.K.)	6	n. d.	-
IKEA	Maloobchod	1991	Stichting INGKA Foundation (Nizozemí)	4	n. d.	-

*Údaj z roku 2016; Zdroj: Výroční zprávy a webové stránky daných společností; Green marketing - Cenový BIOMonitor pro údaje z roku 2016

5.2 Distribuce biopotravin

V rámci dotazníku bylo snahou odpovědět zejména na následující otázky:

- Kolik je aktivních distributorů biopotravin?
- Jaký podíl tvoří bioprodukty/biopotraviny z dovozu?
- Jaký je celkový rozsah distribuce biopotravin v ČR (celkový obrat a obrat hlavních kategorií biopotravin)?
- Jaké distribuční kanály jsou distributory v ČR využívány pro prodej biopotravin?

5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu

Distributoři dovezli v roce 2017 biopotraviny za zhruba 904 mil. Kč, což činilo 48 % jejich celkového obratu prodeje (664 mil. Kč v roce 2016 a 59 %, 619 mil. Kč a 59 % v roce 2015). Z tohoto dovezeného objemu bylo 18 % biopotravin v hodnotě 160 mil. Kč dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 661 mil. Kč (nárůst oproti 562 mil. Kč v roce 2016 a 399 mil. Kč v roce 2015).

Opět byl sledován údaj o objemu dovozu také u subjektů registrovaných jako výrobce a současně distributor. Tito tzv. „mix“ distributoři dovezli v roce 2017 biopotraviny za 333 mil. Kč (tj. 43 % jejich celkového obratu), přičemž 82 % zboží zůstalo na českém trhu.

Do ČR se dovážely biopotraviny běžné denní spotřeby, zejména ostatní zpracované biopotraviny, které tvořily 53 % celkové hodnoty dovozu. Jednalo se především o hotové pokrmy (včetně dětských výživ), koření, kávu a čaj. Nejčastěji byly tyto potraviny dováženy z Německa, Rakouska, Indonésie, Kolumbie a Srí Lanky. Dále pak ovoce a zelenina (22 % celkové hodnoty dovozu) ze západní a jižní Evropy a oleje a tuky (8 %).

Mezi největší importéry¹⁸ patřily v roce 2017: HIPP Czech s. r. o., ČEROZFRUCHT s. r. o., Country Life s. r. o., PRO-BIO obchodní společnost s r. o., bio nebio s. r. o. a Fair Trade Centrum s. r. o.

Nutno zdůraznit, že meziroční nárůst objemu importovaných biopotravin distributory je také ovlivněn, registrací e-shopů, které nabízejí biopotraviny ve svém sortimentu, do systému ekologického zemědělství (viz kapitola 5.1).

¹⁸ Mezi importéry jsou uvedeny i společnosti, které realizují souběžně výrobu i distribuci biopotravin a jejichž obraty jsou zahrnuty již v rámci výrobců biopotravin.

5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin

Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2017 ve velkoobchodních cenách 1 880 mil. Kč (cca 1 119,4 mil. Kč v roce 2016). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů¹⁹ (cca 776,6 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev.

Z pohledu rozsahu distribuce (tj. obratu za biopotraviny) zůstala stejně jako v minulých letech nejrozšířenější kategorie podniků od 100 tis. do 500 tis. Kč. Na druhém místě byla kategorie od 500 tis. do 1 mil. Kč a společně zahrnovaly téměř 47 % všech distributorů. Následovaly kategorie do 100 tis. Kč a 1 až 2 mil. Kč a na pátém místě se umístila kategorie 2 až 5 mil. Kč. Z údajů vyplývá, že u více než 82 % distributorů obrat za biopotraviny nepřekročil hranici 5 mil. Kč.

Při srovnání výše obratu dominovala jednoznačně kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč, kdy pouhých 6 firem realizovalo více než polovinu z celkového finančního objemu distribuce biopotravin v ČR (v roce 2016 to byly 4 firmy v této kategorii s 46% podílem), viz Tab. 19.

Tab. 19 Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotraviny, 2016 a 2017

Kategorie dle obratu za biopotraviny	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2016 (počet)	2017		2016 (tis. Kč)	2017	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	20	49	15,0	989	1 758	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	62	94	28,8	17 243	25 106	1,3
< 500 tis. až 1 mil.	22	58	17,8	15 582	41 684	2,2
< 1 mil. až 2 mil.	21	36	11,0	29 551	53 153	2,8
< 2 mil. až 5 mil.	33	32	9,8	104 769	103 638	5,5
< 5 mil. až 10 mil.	16	27	8,3	119 865	198 910	10,6
< 10 mil. až 20 mil.	7	18	5,5	90 963	233 040	12,4
< 20 mil. až 50 mil.	5	4	1,2	151 257	146 581	7,8
< 50 mil. až 75 mil.	0	1	0,3	0	51 060	2,7
< 75 mil. až 100 mil.	1	1	0,3	75 000	75 000	4,0
nad 100 mil.	4	6	1,8	514 186	949 657	50,5
Celkem¹⁾	191	326	100,0	1 119 405	1 879 587	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

Z pohledu významu obchodování s biopotravinami je z údajů patrné, že se distribucí zabývají jak specialisté, tj. obchodníci s více jak 75% podílem biopotravin na jejich obratu (15 % subjektů), tak obchodníci, kteří mají biopotraviny pouze jako doplňkové zboží ve své nabídce, více než 49 % subjektů uvedlo, že prodej biopotravin u nich tvoří méně než 10 % jejich celkového obratu. Ovšem podíl společností, které nabízejí biopotraviny jen jako doplňkový sortiment zahrnující pouze několik vybraných bio položek, meziročně klesl. V roce 2017 tyto podniky uvedly na trh 36,5 % distribuovaných biopotravin. Více než čtvrtinu obratu pak realizovaly podniky s podílem biopotravin mezi 75 až 99 % jejich celkového obratu, viz Tab. 20.

¹⁹ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobků. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

Tab. 20 Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotravinu na celkovém obratu, 2017

Kategorie dle podílu biopotravin na celkovém obratu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2016 (počet)	2017		2016 (tis. Kč)	2017	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	65	55	16,9	244 243	118 974	6,3
< 1 až 10 %	46	106	32,5	174 840	567 437	30,2
< 10 až 30 %	23	68	20,9	77 262	157 533	8,4
< 30 až 50 %	13	33	10,1	173 883	227 551	12,1
< 50 až 75 %	7	15	4,6	24 513	51 109	2,7
< 75 až 99 %	10	15	4,6	230 416	475 368	25,3
< 99 až 100 %	27	34	10,4	194 248	281 615	15,0
Celkem¹⁾	191	326	100	1 119 405	1 879 587	100

¹⁾Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

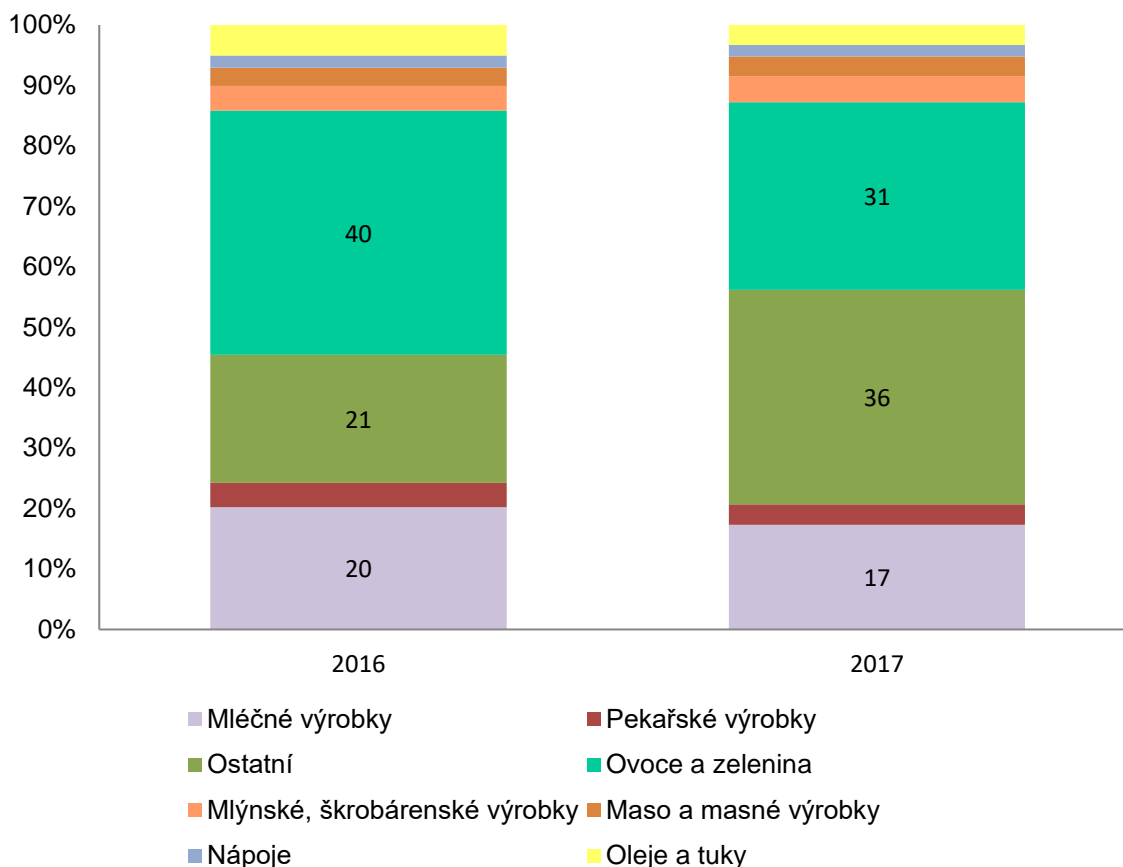
K největším distributorům z pohledu obratu za prodej biopotravin patřila v roce 2017 společnost Hipp Czech s. r. o., následovaná společnostmi ČEROZFRUCHT s. r. o., obchodním družstvem Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO, SOLEX AGRO, s. r. o., bio nebio s. r. o. a VELKÁ PECKA, s. r. o. Pokud je uvažován prodej pouze na českém trhu (bez obratu exportovaného zboží), pak mezi největší distributory v roce 2017 patřily všechny výše uvedené společnosti s výjimkou družstva ČESKÉ BIOMLÉKO, které se orientuje především na německý trh a společnosti SOLEX AGRO, s. r. o.

Do kategorie významných distributorů patří samozřejmě také společnost PRO-BIO, obchodní společnost s r. o. a Country Life s. r. o., jejichž obrat je však již zahrnut v obratu výrobců biopotravin. Podobně by sem patřily i centrály maloobchodních řetězců, příp. společnost dm drogerie markt s. r. o., které zásobují své prodejny. Obrat těchto společností je již zahrnut v obratu jejich dodavatelů (tj. výrobců a distributorů).

5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce

Kromě informace o celkovém obratu za biopotravinu byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií na zobchodovaném obratu.²⁰ K hlavní distribuované kategorii patřila trvale kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, avšak v posledních letech docházelo k postupnému snižování jejího podílu. V roce 2014 tvořil podíl této kategorie 45 %, v roce 2015 pak činil tento podíl 36 %, přičemž 52 % této kategorie bylo tvořeno prodejem hotových pokrmů (včetně dětských výživ), a to díky dominantnímu postavení společnosti Hipp Czech, s. r. o. V důsledku snížení obratu společnosti v roce 2016 došlo ke snížení podílu této kategorie na 21 %. V roce 2017 společnost znovu obnovila distribuci biopotravin (převážně dětských výživ) ze zahraničí. Oživení distribuce společnosti Hipp Czech s. r. o. a povinnost certifikace e-shopů, jež běžně tyto potraviny nabízejí, zapříčinilo, že se podíl kategorie „Ostatní zpracované biopotravinu“ dostal na úroveň roku 2015. Stala se tak s 36% podílem opět hlavní distribuovanou kategorií, přičemž hotové pokrmy (vč. dětské výživy) tvořily 43 % této kategorie. Na druhém místě se umístila s 31% podílem „Ovoce a zelenina“, následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (17 %), viz graf 12.

²⁰ Struktura hlavních kategorií biopotravin vychází z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Graf 12 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu distribuce, 2016 a 2017

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu

Většina distributorů uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu tj. 312 z celkem 326 distributorů, 14 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 88 % distributorů (tj. 288 z celkového počtu 326). Ačkoliv největším odbytištěm mezi distributory je přirozeně český trh, významná část obchodovaných biopotravin byla také exportována mimo ČR.

Přestože meziročně došlo ke zvýšení objemu exportovaných biopotravin (v absolutním vyjádření), podíl exportovaných biopotravin se snížil a činil 27,4 %. Celkem tedy skončilo na českém trhu 72,6 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 1 364 mil. Kč (v roce 2016 šlo o 64 % a 715 mil. Kč), viz Tab. 21.

Další zemí, kde distributoři uváděli do oběhu své biopotraviny, bylo Německo, kde se uplatnilo 52 % z celkového objemu exportovaných biopotravin. Druhý největší objem biopotravin byl exportován na Slovensko, kam mířilo 28 % obratu exportu představující 145 mil. Kč. Velký objem biopotravin směřuje také do Polska, kam 8 distributorů vyvezlo biopotraviny za téměř 41 mil. Kč.

Tab. 21 Uplatnění v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2017

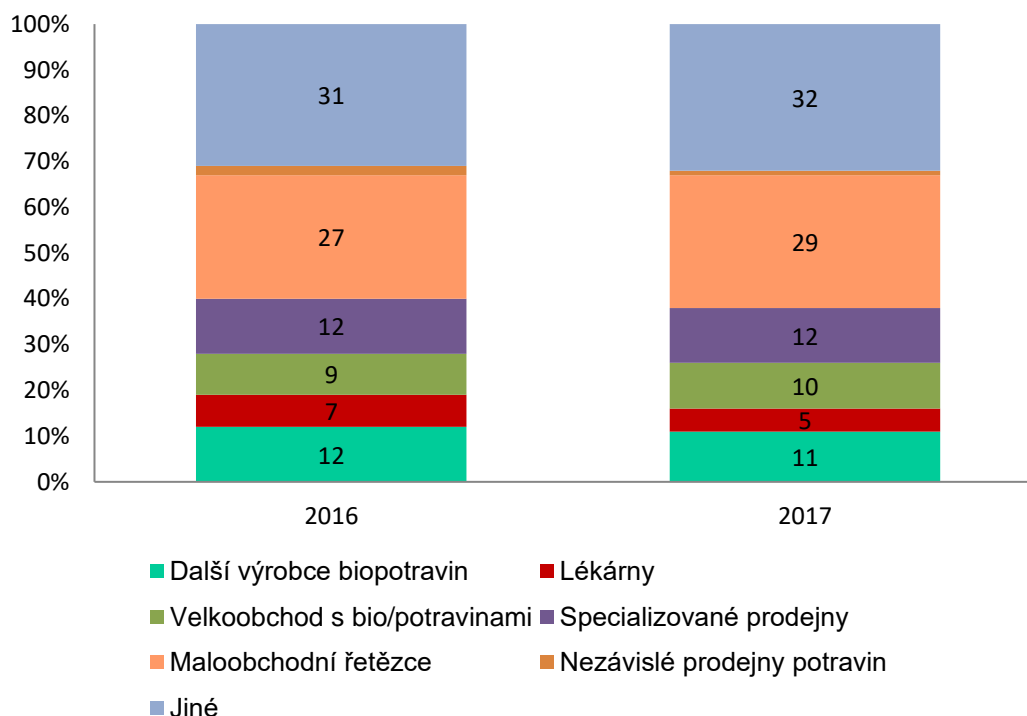
Země	do 10%	<10 - 30%	<30 - 50%	<50 - 75%	<75 - 99%	100%	Celkem	Obrat (tis. Kč)	Podíl (%)	
									2016	2017
ČR	0	6	3	15	31	257	312	1 363 847	63,9	72,6
Slovensko	17	20	7	0	1	0	45	144 692	4,3	7,7
Německo	3	0	4	3	3	9	22	270 504	22,3	14,4
Rakousko	4	2	2	1	1	2	12	28 995	3,1	1,5
Polsko	5	3	0	0	0	0	8	40 952	3,9	2,2
Ostatní EU	3	7	3	1	0	0	14	30 514	2,6	1,6
Mimo EU	2	1	0	0	0	0	3	83	0,0	0,0
								1 879 587	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Pozn.: Ostatní EU (země mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)
Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory

Stejně jako u výrobců byly i u distributorů zkoumány distribuční cesty při prodeji hlavních kategorií biopotravin v ČR. Z celkového obratu distributorů ve výši 1 364 mil. Kč mířilo ke konečným spotřebitelům 77 % produkce (1 047 mil. Kč), což při uvažované průměrné 30% obchodní marži²¹ představuje cca 1 256 mil. Kč (tj. nárůst o 99,4 % oproti 630 mil. Kč v roce 2016).

K prodeji na českém trhu distributoři nejčastěji využívali jiné distribuční cesty (32 %), které zahrnují prodej přes prostředníky (2 %), e-shop (22 %), drogerii (3 %), přímý prodej (3 %) a prodej přes gastronomická zařízení (2 %), dále maloobchody (29 %) a specializované prodejny (12 %), viz Graf 12.

Graf 13 Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2016 a 2017

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2017 a 2018

²¹ Marže nebyla započítána v rámci odbytových cest přímý prodej a prodej prostřednictvím e-shopů.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že velmi oblíbenou cestou je forma přímého prodeje, který byl v roce 2017 využit k prodeji všech kategorií biopotravin. Prostřednictvím maloobchodních prodejen jsou prodávány především mléčné výrobky, ovoce a zelenina, ostatní zpracované potraviny a oleje a tuky. Prostřednictvím drogerií jsou distribuovány především potraviny z kategorie ostatní zpracované potraviny, které se na trhu uplatňují také prostřednictvím lékáren, jedná se zejména o hotové výrobky typu dětských výživ. Maso a masné výrobky byly prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (52 %), následoval prodej přes velkoobchod a specializované prodejny.

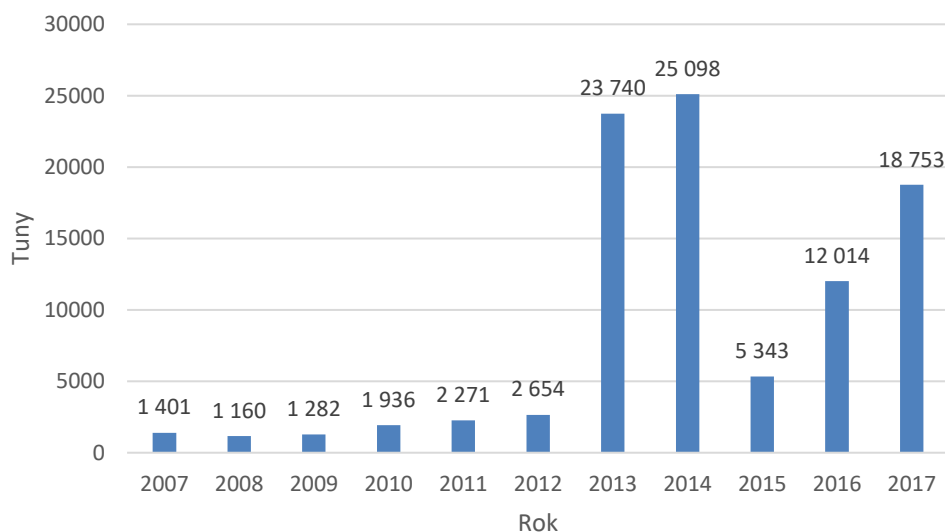
6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Dovoz biopotravin ze třetích zemí upravuje nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení uvádí specifická pravidla pro dovoz biopotravin ze třetích zemí, zejména průběžně aktualizovaný seznam uznaných třetích zemí a seznam uznaných kontrolních organizací, které ověřují soulad s pravidly ekologické produkce a jimiž kontrolované bioprodukty doprovázené příslušnou dokumentací lze do ČR dovážet. Od října 2017 je povinnost vytvářet potvrzení o kontrole (COI) prostřednictvím systému TRACES, které potvrzuje, že produkt splňuje stanovená pravidla.

V této kapitole je zpracována statistika dovozů biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2007 až 2017 na základě dat od kontrolních organizací. Cílem je ukázat celkový vývoj objemu dovozů, ale i vývoj v jednotlivých kategoriích biopotravin dle třídění CPA a také detailní informace o dovozu biopotravin typických pro jednotlivé státy.

V Grafu 14 je zobrazen objem dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí. V roce 2016 se dovezlo cca 12 014 tun biopotravin, což představovalo výrazné navýšení dovozu oproti předchozímu roku, a to o cca 124 %. K nejvýznamnějšímu zvýšení objemu dovozu bioproduktů došlo zejména z Kuby (třtinový cukr), USA (potravinové doplňky, ochucovadla a koření), a Indie (cukr, zpracované a konzervované ovoce).

V následujícím roce 2017 lze pozorovat opětovný nárůst dovezené bioprodukce, a to o více než 56 %, kdy bylo dovezeno celkem 18 753 tun biopotravin. Největší podíl na tomto nárůstu má s 9 080 tunami třtinový cukr z Argentiny. Druhý nejvyšší nárůst dovozu, který přesahoval 6 160 tun, představoval opět dovoz třtinového cukru z Kuby. Třetí zemí se značným nárůstem dovozu představoval Kazachstán, ze kterého se dovezlo 924 tun lněného semínka.

Graf 14 Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2017

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ, Bureau Veritas); zpracoval: ÚZEI

Mezi třetí země, odkud jsou biopotraviny každoročně dováženy, patří Čína, Egypt, Japonsko, Kanada, Mexiko, Peru, Turecko, Ukrajina, USA. V důsledku vstupu Chorvatska do EU²² nebyl v roce 2014 dále sledován dovoz biopotravin z této země.

V roce 2017 byly znovu dovezeny biopotraviny z Ázerbájdžánu, Chile, Kazachstánu, Severní Afriky, Severní Koreji a Spojených arabských emirátů. V roce 2017 byl počet zemí importujících biopotraviny nižší než v roce 2016, kdy byly uskutečněny importy také z Alžírsko, Brazílie, Gruzie, Indonésie, Jižní Afriky, Kambodži, Kosova, Madagaskaru, Nepálu, Salvadoru, Tchaj-wanu a Vietnamu.

Z některých států byly uskutečněny v minulých letech pouze jednorázové dovozy. Jsou to například Arménie s dovozem ovocné šťávy v roce 2009, Thajsko s dovozem 400 tun čerstvého ovoce a mladého kokosu v roce 2014 a Vietnam s dovozem kokosového oleje a kokosového mléka v roce 2016.

V následující tabulce (Tab. 22) je uveden vývoj objemu dovozu podle jednotlivých let a států. V tabulce 23 jsou následně specifikovány typické biopotraviny dovezené z vybraných 25 států s největším dovozem v roce 2017.

Tab. 22 Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2010-2017 (v tunách)

Země	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Albánie	0,0	82,8	21,2	80,4	0,0	22,5	0,0	0,0	206,9
Alžírsko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,2	0,0	6,2
Argentina	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	668,0	9 080,0	9 758,0
Austrálie	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	0,1	0,3	1,0
Ázerbájdžán	0,0	59,6	1 555,5	0,0	19,1	17,7	0,0	8,5	1 660,4
Bělorusko	0,0	60,0	20,0	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	140,0
Bosna a Hercegovina	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	5,0	0,0	0,0	7,0
Brazílie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	48,0	0,0	49,2
Čína	369,0	384,7	272,6	72,7	253,4	345,5	484,5	313,7	2 496,1
Egypt	0,8	16,6	5,3	22,0	58,1	36,4	1,9	19,3	160,4
Ekvádor	8,6	0,0	1,2	0,7	2,8	4,4	6,3	46,0	69,9
Filipíny	0,0	5,5	8,2	66,0	12 540,7	18,5	278,1	110,3	13 027,3
Gruzie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0
Chile	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,7	0,0	0,6	1,4
Chorvatsko	74,1	141,4	174,1	202,9	0,0	0,0	0,0	0,0	592,5
Indie	6,4	8,2	0,0	110,1	283,5	109,9	957,6	312,4	1 788,1
Indonésie	8,6	21,5	5,7	8,2	720,6	24,1	41,9	0,0	830,5
Irán	0,0	0,0	0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
Japonsko	19,8	22,5	13,9	20,2	33,1	157,8	28,0	517,6	813,0
Jižní Afrika	23,5	5,8	3,7	6,6	6,0	4,8	7,6	0,0	58,0
Jižní Korea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,5	0,0	17,5
Kambodža	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	0,0	7,0
Kanada	41,5	32,9	15,6	81,1	53,7	66,9	96,5	68,3	456,5
Kazachstán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	924,0	924,0

²² Chorvatsko vstoupilo do EU 1. července 2013.

Země	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Celkem
Kolumbie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	2,2	365,7	460,6	828,7
Kosovo	0,0	0,0	0,0	0,0	10,9	51,3	103,1	0,0	165,2
Kuba	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 628,0	6 160,0	7 788,0
Madagaskar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,8
Maroko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,3
Mexiko	4,0	7,2	40,0	40,0	1,0	11,7	0,8	1,0	105,7
Moldávie	0,0	0,0	0,0	19 275,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19 275,0
Nepál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Nový Zéland	0,0	20,1	0,1	3,2	1,8	0,3	1,4	44,0	70,9
Paraguay	0,0	40,0	20,0	0,0	19,9	20,0	20,0	21,5	141,4
Peru	95,5	113,2	2,7	14,7	65,6	35,9	792,4	35,8	1 155,8
Rusko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	52,4	283,4	336,1
Salvador	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8	0,0	0,1	0,0	1,7
Severní Afrika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0
Severní Korea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4
SAE ¹⁾	0,0	0,0	22,5	0,0	0,8	0,0	0,0	14,9	38,2
Srbsko	0,0	14,5	5,5	0,0	0,0	0,0	20,0	75,2	115,2
Srí Lanka	13,8	23,3	7,8	0,0	556,8	210,0	109,2	56,8	977,6
Švýcarsko	0,0	0,0	0,0	4,7	2,1	1,2	1,0	0,7	9,6
Thajsko	0,0	0,0	0,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	400,0
Tchaj-wan	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	1,0	0,0	1,7
Turecko	188,0	207,1	232,4	270,4	130,0	227,5	220,9	55,9	1 532,2
Uganda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	58,1	24,2	86,6
Ukrajina	1 061,1	1 003,4	225,7	3 415,1	9 902,5	3 953,7	4 413,4	110,6	14 183,1
USA	20,7	0,7	0,4	0,1	2,2	8,9	1 558,4	1,1	1 592,5
Vietnam	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,3	0,0	17,3
Celkem ²⁾	1 935,6	2 271,1	2 653,9	23 739,9	25 098,0	5 343,1	12 014,4	18 753,3	91 809,3
Celkem zemí	16	22	23	24	31	29	37	30	X

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ, Bureau Veritas); zpracoval: ÚZEI 2017

¹⁾ Spojené arabské emiráty

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Tab. 23 Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2017

Vybrané země	Typické biopotraviny
Argentina	třtinový cukr
Ázerbájdžán	džus z granátového jablka
Columbie	třtinový a kokosový cukr
Čína	bulgur, jáhly, červená čočka, proso, pohanka, čirok, sója, mungo fazole, adzuki, goji, džus z goji, zelený čaj, miso, tamari, potravinové doplňky
Egypt	prášek z červené řepy, bylinky (máta, měsíček lékařský, fenykl, heřmáněk), zelenina (mrkev, cibule)
Ekvádor	třtinový cukr, čokoláda, kakaový prášek, arašídy
Filipíny	kokosový olej, kokosová mouka
Indie	mangové a višňové pyrė, amarantové zrnó, kokosový olej, třtinový cukr, čaj, koření, potravinové doplňky
Japonsko	miso, švestičky umenboši, tamari a sojová omáčka, hnědá rýže, kuzu škrob, čaj, mořské řasy
Kanada	javorový a agávový sirup, sušené brusinky
Kazachstán	lněné semínko
Kuba	třtinový cukr
Nový Zéland	zelený čaj, zelený ječmen, zelená pšenice
Paraguay	cukr, melasa
Peru	chia semínka, quinoa, kakaové máslo, potravinové doplňky, sušené maca a mango, džus
Rusko	proso, cizrna, slunečnicová semínka, rakytníkový olej
Severní Afrika	Čaj
Severní Korea	Čaj
Spojené arabské emiráty	datlová pasta, alkohol (burbon, whisky, gin)
Srbsko	malinové pyrė, mražené maliny a ostružiny, mražená malinová drť
Srí Lanka	kokosové mléko, kokosová voda, sušený kokos, kokosový olej, kokosové mléko v prášku, sušené ovoce, čaj, koření
Turecko	višňové pyrė, sušená moruše, meruňky, hrozinky, lískové ořechy, kuřecí prášek, mražená malinová drť, mražené meruňky
Uganda	káva
Ukrajina	březová voda, šípek oplodí a plod
USA	mandlové máslo, maccacino - bylinková káva, potravinové doplňky

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ, Bureau Veritas); zpracoval: ÚZEI 2017

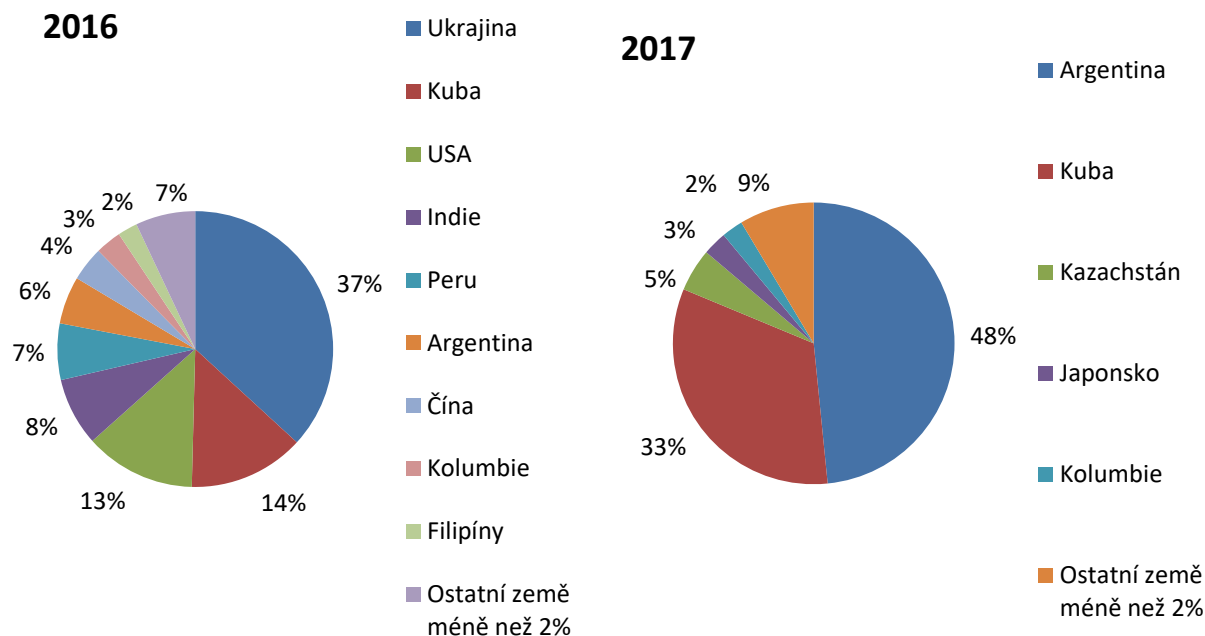
Jak je uvedeno v Tab. 22, byly v roce 2017 dovezeny biopotraviny ze 30 států. V následujícím Grafu 15 je zobrazena teritoriální struktura dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí v roce 2016 a 2017.

V roce 2016 se snížil podíl Ukrajiny na celkovém dovozu do ČR ve prospěch ostatních zemí, přesto se však jednalo o zemi s nejvyšším 37% podílem na celkovém importu (4 413 tun). Stejně jako v předchozím roce bylo z Ukrajiny dovezeno především zpracované a konzervované ovoce. Na druhém místě se umístila se 14% podílem Kuba dovážející třtinový cukr. O málo menší, 13% podíl, zaujímalo USA s převažujícím dovozem potravinových doplňků, ochucovadel a koření. Mezi třetí země, jejichž podíl na dovozu biopotravin do ČR dosahoval alespoň 2 %, patřila dále Indie (8 %), Peru (7 %), Argentina (6 %), Čína (4 %), Kolumbie (3 %) a Filipíny (2 %). Zbývajících 28 zemí, které vykazovaly nižší podíl na dovozu než 2 %, zaujímaly v rámci společné kategorie 7% podíl.

V roce 2017 bylo nejvíce biopotravin dovezeno z Argentiny (9 080 tun třtinového cukru), což představovalo 48 % z celkového dovozu potravin. Dalšími významnými dovozci byla Kuba (6 160 tun třtinového cukru), Kazachstán (924 tun lněného semínka), Japonsko (517,6 tun) a Kolumbie (460,6). Zbývajících 25 zemí, které vykazovaly nižší podíl na dovozu než 2 %, zaujímaly v rámci

společné kategorie 9% podíl. Z Ukrajiny, která zaujímala první místo v roce 2015 a 2016, bylo importováno pouze 110,62 tun biopotravin.

Graf 15 Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí, 2016 a 2017

Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ, Bureau Veritas); zpracoval: ÚZEI 2017

Importované biopotraviny rozdělené na základě klasifikace výrobků (CPA) pro roky 2010-2017 jsou uvedeny v tabulce 24.

V roce 2017 došlo celkově k nárůstu importu biopotravin ze třetích zemí o 6 739 tun. Z toho velmi významný meziroční nárůst lze pozorovat u kategorie „Ostatní potravinářské výrobky“, který v daném roce přesáhl 9 772 tun. Kategorie „Ostatní potravinářské výrobky“ zahrnuje podkategorii cukr; kakao, čokoládu a cukrovinky; kávu a čaj; koření a aromatické výtažky; hotové pokrmy a ostatní potravinové doplňky. Dovozy v rámci této kategorie tvořily více než tři čtvrtiny všech importů do ČR, a to konkrétně 85,9 %. Nejvyšší podíl v rámci této kategorie tvořila podkategorie „cukr“ (98 %; více než 15 817 tun) a dále podkategorie „ostatní potravinové doplňky“ s více než 101,2 tunami (0,62 %). Nejvíce cukru bylo dovezeno z Argentiny (9 080 tun třtinového cukru) a z Kuby (6 160 tun třtinového cukru). Nejvíce ostatních potravinových doplňků (kam řadíme např. tablety z řas Chlorella či Spirulina a prášek z mladého ječmene), bylo v roce 2017 dovezeno z Ukrajiny. Jednalo se o březovou vodu o hmotnosti 55,6 tun. V rámci další podkategorie „káva a čaj“ je do ČR dovážen čaj zejména z Nového Zélandu, Indie a Japonska. Káva je dovážena z Ugandy a Severní Afriky. Z podkategorie „koření a aromatické výtažky“, která zahrnuje ocet, hotové omáčky, směsi s obsahem koření, hořčici, samotné koření, sůl a byliny (celkem v této podkategorii bylo dovezeno přes 71,8 tun) můžeme mezi hlavními dovozci jmenovat Ukrajinu, Egypt a Japonsko. Země jako Ekvádor a Peru se podílely na dovozu v podkategorii „kakao, čokoláda a cukrovinky“. V podkategorii „hotových pokrmů“ dominovalo Japonsko, Chile a Čína.

Druhý největší objem dovozů byl uskutečněn v kategorii „Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena“, a to celkem 1 481,2 tun, tedy 7,9 % z celkového objemu importovaných biopotravin. Dovezena byla zejména sezamová semínka z Kazachstánu (924 tun), slunečnicová semínka, proso a cizrna z Ruska (283 tun) a pohanka, čočka, čirok, fazole, bulgur a sója z Číny (245 tun).

Kategorii s třetím nejvyšším podílem (2,7 %) na dovozu představovala skupina „Mlýnské a škrobárenské výrobky“. Zde došlo k navýšení z 24,2 tun v roce 2016, na 507 tun v roce 2017. Největším dovozcem bylo Japonsko, ze kterého bylo dovezeno 503 tun kuzu škrobu.

V rámci kategorie „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“ došlo ke snížení dovozu z 3 629,6 tun na téměř 502 tun v roce 2017. Ke snížení došlo především z důvodu ukončení dovozů z Ukrajiny.

Kategorie „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“ pak představovala pouze 0,8 % z celkového objemu dovezených biopotravin a zahrnovala zejména import kokosového oleje z Filipín, Srí Lanky a Indie.

Nově byl uskutečněn dovoz v kategorii „Nápoje“, kdy ze Spojených arabských emirátů bylo dovezeno 11,9 tun destilovaného alkoholu. Dovoz v ostatních kategoriích CPA („Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků“, „Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů“, „Výroba mléčných výrobků“, „Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků“) v roce 2017 neproběhl vůbec.

Tab. 24 Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2017 (tuny)

Kategorie	2010	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2014	2015	2016	2017	2017 (%)
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	4,4	5,1	5,5	5,2	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	1 199,6	1 477,7	2014,8	11 096,7	10 101,0	4 078,5	3 629,6	501,8	2,7
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	7,7	12,4	9,0	66,2	12 589,9	198,5	434,6	146,4	0,8
Mléčné výrobky a zmrzlina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mlýnské a škrobárenské výrobky	66,7	53,4	51,3	57,5	17,7	148,1	24,2	507,2	2,7
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	55,2	97,2	143,0	4,7	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0
Ostatní potravinářské výrobky	142,7	238,1	210,7	177,9	1 055,4	262,0	6 332,5	16 104,7	85,9
Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena	459,3	494,0	380,4	12 331,7	432,1	653,2	1 593,5	1 481,2	7,9
Nápoje	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	11,9	0,1
Celkem ²⁾	1 953	2 378	2 815	23 740	25 097	5 343	12 014	18 753	100

¹⁾Data z let 2011 a 2012 se liší od dat uvedených ve Zprávě o trhu s biopotravinami zveřejněné v březnu 2014 z důvodu doplnění dovozů, které byly uskutečněny bez dovozního zmocnění.

²⁾Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Kontrolní organizace (ABCERT, Biokont, KEZ, Bureau Veritas); zpracoval: ÚZEI 2017

7 Závěr

Výsledky uvedené v této zprávě vycházejí z údajů získaných z dotazníkového šetření mezi výrobci a distributory biopotravin registrovanými na MZe k 31. 12. 2017 v rámci výzkumu trhu biopotravin v ČR, který je od roku 2009 prováděn na Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) z pověření MZe.

Ze získaných údajů vyplývá, že po stagnaci trhu s biopotravinami v roce 2009 a 2010, dochází v roce 2017 již 7. rokem k růstu trhu. Domácí spotřeba biopotravin činila 3,33 mld. Kč a vzrostla meziročně o 30,5 %, což je nejvyšší hodnota růstu od roku 2008. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,17 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 314 Kč na obyvatele. Vysoký meziroční nárůst byl zčásti způsoben zahrnutím většího počtu povinně registrovaných subjektů v EZ do šetření, přesto lze odhadovat, že ke zrychlení růstu trhu dochází podobně jako v Evropě i v ČR. V Evropě došlo k meziročnímu nárůstu prodeje biopotravin o 10,5 %.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 2 583 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně vzrostl na 100 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 179 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 469 mil. Kč. Po přičtení exportu ve výši 2,37 mld. Kč pak celkový obrat realizovaný českými subjekty činil v roce 2017 přibližně 5,7 mld. Kč. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (40,5 %, tj. 1,4 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím drogerií (17,5 %, tj. 583 mil. Kč) a e-shopů (14,1 %, tj. 469 mil. Kč). Biopotraviny z dovozu tvořily 46 % maloobchodního obrátu. Po zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“ subjekty²³, tvořil podíl biopotravin z dovozu 57 %.

Nekomerční propagaci EZ a biopotravin zajišťuje řada oborových a dalších nevládních organizací díky pravidelné

podpoře ze strany Ministerstva zemědělství a několika dalších veřejných i soukromých zdrojů. Mezi nejvýznamnější osvětové a informační aktivity na podporu biopotravin a EZ pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří: soutěž „Česká biopotravina roku“ a ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, ocenění „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekofarmáře a dále prezentace na veletrzích a výstavách s oficiální účastí MZe (Biofach aj.). Měnit přístup veřejnosti k biopotravinám a ekologickému zemědělství se snaží dlouhodobě PRO-BIO LIGA. Pod novou značkou Lovíme.bio seznamuje veřejnost s principy EZ, zpřístupňuje kalendář bio akcí, provozuje mapu bioproducentů s přímým prodejem biopotravin, pořádá exkurze na ekofarmy, realizuje semináře a kurzy vaření z biopotravin, organizuje výroční pražský Biojarmark aj. Současně jsou MZe podporovány také výzkumné projekty. V roce 2017 bylo na výzkumné projekty se zaměřením na ekologické zemědělství poskytnuto 29,7 mil. Kč. K rozvoji ekologického zemědělství a výroby biopotravin přispívá i pokračující podpora státu ve formě dotací na ekologicky obhospodařované plochy a bodové zvýhodnění pro výrobce biopotravin v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014-2020. MZe také každoročně realizuje osvětovou a propagační kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství.

Avšak k naplnění cíle stanoveného pro oblast spotřeby biopotravin a rozvoje trhu (tj. dosažení 3% podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů v ČR do roku 2020²⁴), bude nezbytná další podpora osvěty o přínosech ekologického zemědělství a v neposlední řadě doporučení institucím,

²³ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

²⁴ Jedná se o hlavní prioritu Akčního plánu ČR pro rozvoje EZ v letech 2016-2020, který dne 20. 11. 2015 schválila vláda svým usnesením č. 938/2015.

kteře jsou provázány a financovány ze strany státu k většímu odběru biopotravin zejména v rámci veřejného stravování.

Na závěr je připojeno poděkování všem osloveným výrobcům a distributorům, kteří vyplnili dotazník a poskytli tak ÚZEI cenné informace, které přispěly k vytvoření uceleného přehledu o trhu s biopotravinami v ČR.

Příloha 1: Třídění kategorií potravin

Tab. 25 Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“

C	VÝROBKY A SLUŽBY ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU
10	Potravinářské výrobky
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa
10.11	Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího)
10.12	Zpracované a konzervované drůbeží maso
10.13	Výrobky z masa
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.20	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.31	Zpracované a konzervované brambory
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky
10.41	Oleje a tuky
10.42	Margarín a podobné jedlé tuky
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina
10.51	Mléčné výrobky
10.52	Zmrzlina
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
10.61	Mlýnské výrobky
10.62	Škrobářenské výrobky
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
10.71	Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých
10.72	Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
10.73	Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky
10.8	Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky
10.81	Cukr
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky
10.83	Káva a čaj, zpracované
10.84	Koření a aromatické výtažky
10.85	Hotové pokrmy
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny
10.89	Ostatní potravinářské výrobky jinde neuvedené
10.9	Průmyslová krmiva
10.91	Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata
10.92	Průmyslová krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
11	Nápoje
11.01	Destilované alkoholické nápoje
11.02	Víno z vinných hroznů
11.03	Jablečné víno a jiná ovocná vína
11.04	Ostatní nedestilované kvašené nápoje
11.05	Pivo
11.06	Slad
11.07	Minerální vody a nealkoholické nápoje

Zdroj: ČSÚ - <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-produkce-cz-cpa->

Tab. 26 Hlavní kategorie biopotravin využití v dotazníkovém šetření

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
1	Maso
	<i>hovězí maso</i>
	<i>vepřové maso</i>
	<i>skopové / kozí maso</i>
	<i>drůbeží maso</i>
	<i>ryby</i>
	<i>maso ostatní</i>
2	Masné výrobky
3	Ovoce a zelenina
	<i>čerstvá/balená zelenina</i>
	<i>čerstvé/balené ovoce</i>
	<i>zpracovaná/konzervovaná zelenina (vč. brambor)</i>
	<i>zpracované/konzervované ovoce a ořechy (vč. džemů)</i>
	<i>ovocné a zeleninové šťávy</i>
4	Oleje a tuky vč. margarínu
5	Mléko a mléčné výrobky
	<i>mléko</i>
	<i>máslo</i>
	<i>sýry a tvaroh</i>
	<i>jogurt</i>
	<i>ostatní (vč. zmrzliny)</i>
6	Mlýnské a škrobárenské výrobky
	<i>mlýnské výrobky (rýže, mouky, směsi, krupice, cereálie)</i>
	<i>škrobárenské výrobky</i>
7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
	<i>čerstvé výrobky (chléb, pečivo)</i>
	<i>trvanlivé výrobky (suchary, sušenky, perník)</i>
	<i>těstoviny</i>
8	Ostatní zpracované potraviny
	<i>luštěniny</i>
	<i>vejce</i>
	<i>med</i>
	<i>cukr</i>
	<i>kakao, čokoláda a cukrovinky</i>
	<i>káva a čaj</i>
	<i>koření a aromatické výtažky (ocet, omáčky, směsi koření, hořčice)</i>
	<i>hotové pokrmy (vč. dětské výživy)</i>
	<i>ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené</i>
9	Nápoje
	<i>nealkoholické nápoje (jinde neuvedené)</i>
	<i>víno</i>
	<i>pivo</i>
	<i>ostatní alkoholické nápoje</i>

Zdroj: Statistické šetření ÚZEI 2019